

**PROGRAMACIÓN
DIDÁCTICA**

**DEPARTAMENTO DE
ECONOMÍA**

I.E.S. FERNANDO ESQUÍO

CURSO 2020/21

ÍNDICE

	<u>Páx</u>
Economía 1º Bacharelato	5
1. Introducción e contextualización.....	6
2. Obxectivos.....	6
2.1. Obxectivos xerais de Bacharelato.....	6
2.2. Concreción dos obxectivos para o curso.....	8
3. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.....	9
4. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable dos obxectivos, contidos, competencias clave, temporalización e criterios de avaliación.....	11
4.1. Temporalización dos contidos por avaliacións.....	15
4.2. Grao mínimo de consecución para superar a materia.....	16
4.3. Recuperación dos contidos pendentes do curso anterior a causa da covid-19.....	18
5. Metodoloxía.....	19
5.1. Concrecións metodolóxicas que require a materia.....	19
5.2. Adaptación da metodoloxía a posibles situacións de semipresencialidade e non presencialidade derivadas da incidencia da covid-19.....	20
6. Materiais e recursos didácticos.....	22
7. Avaliación.....	22
7.1. Criterios de avaliación.....	22
7.2. Procedementos e instrumentos de avaliación.....	28
7.3. Criterios de cualificación.....	29
7.4. Procedementos para avaliar os coñecementos previos.....	30
7.5. Actividades de recuperación e reforzo para alumnos coa materia pendente.....	30
7.6. Procedementos de avaliación e criterios de cualificación ante posibles situacións de semipresencialidade e non presencialidade derivadas da incidencia da covid-19.....	30

8. Medidas de atención á diversidade.....	32
9. Tratamento de elementos transversais.....	32
10. Contribución ó Proxecto Lector e Plan TICs.....	34
11. Actividades complementarias e extraescolares previstas.....	34
12. Procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios.....	35
13. Procedementos para avaliar a programación e a práctica docente.....	35
Iniciación á actividade emprendedora e empresarial 4º ESO	37
1. Introducción e contextualización.....	38
2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.....	39
3. Contribución dos obxectivos para o curso.....	40
3.1. Obxectivos xerais da Educación Secundaria Obrigatoria.....	40
3.2. Obxectivos concretos para a materia.....	42
4. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable dos obxectivos, contidos, competencias clave, temporalización e criterios de avaliación.....	45
4.1. Temporalización dos contidos por avaliacións.....	49
4.2. Grao mínimo de consecución para superar a materia.....	49
4.3. Recuperación dos contidos pendentes do curso anterior a causa da covid-19.....	50
5. Metodoloxía.....	50
5.1. Concrecións metodolóxicas que require a materia.....	50
5.2. Adaptación da metodoloxía a posibles situacións de semipresencia- lidade e non presencialidade derivadas da incidencia da covid-19.....	51
6. Materiais e recursos didácticos.....	52
7. Avaliación.....	53
7.1. Criterios de avaliación.....	53
7.2. Procedementos e instrumentos de avaliación.....	55
7.3. Criterios de cualificación.....	56

7.4. Procedementos para avaliar os coñecementos previos.....	56
7.5. Actividades seguimento, recuperación e materias pendentes.....	57
7.6. Procedementos de avaliación e criterios de cualificación ante posibles situacións de semipresencialidade e non presencialidade derivadas da incidencia da covid-19.....	58
8. Medidas de atención á diversidade.....	59
9. Tratamento de elementos transversais.....	61
10. Contribución ao Proxecto Lector.....	62
11. Contribución a Plan TICs.....	63
12. Actividades complementarias e extraescolares	63
13. Avaliación da programación e da práctica docente.....	64
Composición do Departamento.....	65
Anexo I: Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da programación didáctica.....	66
Anexo II: Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente.....	67

ECONOMÍA

1º BACHARELATO

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

A importancia que teñen os asuntos económicos na nosa sociedade e a forma en que nos afectan individual e colectivamente, presentan a necesidade dunha formación específica que proporcione as claves necesarias para comprender un aspecto tan esencial da realidade actual. Ademais a materia permite afondar naqueles conceptos que na actualidade son tratados na vida cotiá, xa que ante a coxuntura actual os temas económicos están en primeira plana, tanto nos medios de comunicación como no día a día.

Por todo isto a materia de Economía permite os alumnos adquirir unha visión máis ampla e precisa da sociedade actual e axúdalles a exercer a súa cidadanía cunha actitude reflexiva e responsable, xa que se tratan temas de actualidade como a inflación, o desemprego, a distribución da renda, o PIB, o sistema económico, entre outros.

2. OBXECTIVOS

2.1. OBXECTIVOS XERAIS DE BACHARELATO

O bacharelato contribuirá a desenvolver no alumnado as capacidades que lle permitan:

- a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.
- b) Consolidar unha madureza persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.
- c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e

mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.

- d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento personal.
- e) Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.
- f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
- g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.
- h) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.
- i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.
- j) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.
- k) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.
- l) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.
- m) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.
- n) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.
- o) Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e

contribuírá súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

2.2. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS PARA O CURSO

1. Identificar o ciclo da actividade económica. Distinguir sistemas económicos e formar un xuízo persoal acerca das vantaxes e inconvenientes de cada un deles.
2. Manifestar interese por coñecer e interpretar con sentido crítico e solidario os grandes problemas económicos actuais, en especial as desigualdades económicas e a sobreexplotación de recursos naturais, así como os derivados da globalización da actividade económica.
3. Relacionar feitos económicos significativos co contexto social, político, histórico e cultural en que tiveron lugar. Trasladar esta reflexión ás situacións cotiás. Formular xuízos persoais acerca da conveniencia ou non da intervención da Administración pública na economía e dos seus efectos.
4. Comprender o funcionamento do sistema de economía de mercado, sinalando as súas vantaxes e inconvenientes, así como as interrelacións entre o sistema económico e os fenómenos sociais.
5. Utilizar técnicas elementais de tratamento e representación de datos sobre a economía galega, española, europea ou doutras zonas do mundo para coñecer e comprender os trazos característicos da situación económica deses territorios e as perspectivas de futuro.
6. Formular xuízos persoais acerca de problemas económicos de actualidade. Comunicar opinións argumentando con precisión e rigor a partir de conceptos e principios económicos elementais. Aceptar a discrepancia e os puntos de vista distintos.
7. Interpretar as mensaxes, datos e informacións que aparecen nos medios de comunicacións e/ou internet sobre desaxustes económicos actuais e contrastar as medidas correctoras de política económica que se propoñen. Formular xuízos persoais sobre elas e comprender que as decisións

implican, en ocasións, elixir entre obxectivos en parte contraditorios para os diferentes axentes económicos.

8. Analizar e valorar criticamente as repercusións do crecemento económico sobre o medio natural e a calidade de vida das persoas, así como o diferente grao de desenvolvemento das distintas rexións e países. Reflexionar sobre a necesidade de acadar un desenvolvemento sustentable.
9. Abordar de maneira autónoma e razoada problemas económicos do contorno, utilizando os procedementos de indagación das ciencias sociais e diversas fontes e medios de información, en especial as tecnoloxías da información e comunicación. Trasladar esta reflexión ás situacións cotiás do contorno.
10. Coñecer e comprender, dunha maneira crítica, o uso e significado das principais magnitudes macroeconómicas como indicadores da situación económica dun país.

3. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

Para garantir a adecuada continuidade con etapas precedentes e a incorporación ó mundo laboral ou a estudos posteriores, en Bacharelato trabállanse as competencias, de xeito que o alumnado, partindo de coñecementos, destrezas, habilidades e actitudes asimiladas, profundice noutros saberes e capacidades que deberá empregar no momento oportuno para actuar de modo autónomo, racional e responsable. O obxectivo é que o alumnado se desenvolva en diversas situacións e contextos (persoal, social, académico, profesional), participar na vida democrática e proseguir a súa aprendizaxe.

Trátase pois, dunha serie de recursos que lle poderán servir tanto para a resolución de conflitos cotiás como para o exercizo da cidadanía, cursar con garantía outros estudos, integrarse na vida laboral e formarse ó longo da vida.

A adquisición dunha competencia implica a adecuada selección por parte do

alumnado daquelas destrezas, habilidades, capacidades, estratexias e coñecementos cos que solucionar un problema ou proceder nunha situación dada, aplicando os recursos aprendidos ou practicados noutros contextos. De ahí que a aprendizaxe das competencias require unha adecuada metodoloxía na aula, polo que nesta materia de Economía prográmanse actividades e tarefas integradoras, contextualizadas e relacionadas, na medida do posible, coa vida cotiá para que permitan a aplicación e transferencia do aprendido na aula.

A competencia en comunicación lingüística desenvólvese mediante a realización de debates e traballo con artigos, exercitando así a comprensión lectora e oral, contribuíndo a reforzar os hábitos de lectura e dominar tanto na expresión oral coma escrita a lingua galega e castelá. A realización de diferentes exercicios favorecen o desenvolvemento da competencia matemática e competencias básicas en ciencias e tecnoloxía contribuíndo a dominar as habilidades propias da modalidade de bacharelato. O uso de medios audiovisuais e internet favorecen o desenvolvemento da competencia dixital, contribúese a que o alumnado utilice eficazmente e con responsabilidade as Tics e tamén que valoren a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condición de vida. A realización de buscas de información contribúe o desenvolvemento da competencia para aprender a aprender. Traballarase sobre textos reais e realizaranse visitas a empresas facilitando o desenvolvemento da competencia social e cívica e a competencia cultural, contribuíndo a que o alumnado exerza unha cidadanía democrática, participe no desenvolvemento do seu contorno social e que valore o patrimonio material e inmaterial de Galicia. A realización dun proxecto empresarial no que teñen que desenvolver unha empresa contribúe a competencia iniciativa e espírito emprendedor.

4. CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE DOS OBXECTIVOS, CONTIDOS, COMPETENCIAS CLAVE, TEMPORALIZACIÓN E CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Economía. 1º Bacharelato					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Temporalización
Bloque 1. Economía e escaseza. A organización da actividade económica					
- i - l	B1.1. Escaseza, elección e asignación de recursos. Custo de oportunidade.	B1.1. Explicar o problema da escaseza: recursos escasos e necesidades ilimitadas.	ECB1.1.1. Recoñece a escaseza e a correspondente necesidade de elixir entre decisións alternativas, como problema máis determinante para afrontar en todo sistema económico.	- CAA - CMCCT	4 clases
- a - h - i - l	B1.2. Mecanismos de asignación de recursos. B1.3. Análise e comparación dos sistemas económicos.	B1.2. Observar os problemas económicos dunha sociedade, así como analizar e expresar unha valoración crítica das formas de resolución desde o punto de vista dos sistemas económicos.	ECB1.2.1. Analiza as respostas ás preguntas clave sobre a organización dos principais sistemas económicos. ECB1.2.2. Relaciona, para a súa interpretación, os cambios máis recentes no escenario económico mundial coas circunstancias técnicas, económicas, sociais e políticas que os explican, a partir de casos concretos de análise. ECB1.2.3. Compara sistemas económicos, utilizando exemplos actuais do ámbito internacional.	- CSC - CMCCT - CD - CSC - CAA	2 clases 2 clases 2 clases
- i - l	B1.4. Economía como ciencia: actividade económica e sociedade. B1.5. Principios na toma de decisións económicas. B1.6. Modelos económicos. Economía positiva e normativa. B1.7. Información económica: interpretación de datos e gráficos.	B1.3. Comprender o método científico que se utiliza na área da economía, así como identificar as fases da investigación científica en economía e os modelos económicos.	ECB1.3.1. Distingue as proposicións económicas positivas das proposicións económicas normativas. ECB1.3.2. Interpreta os modelos de representación da realidade económica, e emprega os termos e a metodoloxía apropiados para analizar problemas económicos concretos.	- CAA - CMCCT - CCL - CMCCT - CD	2 clases 2 clases
Bloque 2. A actividade produtiva					
- i - l - m - p	B2.1. Proceso produtivo e factores de produción.	B2.1. Analizar as características principais do proceso produtivo.	ECB2.1.1. Expresa unha visión integral do funcionamento do sistema produtivo partindo do estudo da empresa e a súa participación en sectores económicos, así como a súa conexión e interdependencia.	- CAA - CCL - CSC	4 clases
- i - l	B2.2. División técnica do traballo, produtividade e interdependencia.	B2.2. Explicar as razóns do proceso de división técnica do traballo.	ECB2.2.1. Relaciona o proceso de división técnica do traballo coa interdependencia económica nun contexto global. ECB2.2.2. Clasifica e define os factores produtivos, e describe as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía.	- CSC - CMCCT - CMCCT - CCL	2 clases 4 clases

- a - h - i - l - m	B2.3. Globalización: cambios no sistema produtivo ou organización produción.	B2.3. Identificar os efectos da actividade empresarial para a sociedade e a vida das persoas.	ECB2.3.1. Analiza para explicar as repercusións da actividade das empresas, tanto nun ámbito próximo coma nun ámbito internacional.	- CSIEE - CCL	4 clases
- a - h - i - m	B2.4. Empresa: obxectivos e funcións.	B2.4. Expresar os obxectivos e as funcións principais das empresas, utilizando referencias reais do ámbito próximo e transmitindo a utilidade que se xera coa súa actividade.	ECB2.4.1. Distingue e interpreta os obxectivos e as funcións das empresas. ECB2.4.2. Explica a función creadora de utilidade dos bens das empresas.	- CSIEE - CAA - CD - CCL	2 clases 2 clases
- i - l - m	B2.5. Eficacia, eficiencia e efectividade. B2.6. Eficiencia na produción: eficiencia técnica e económica.	B2.5. Relacionar e distinguir a eficiencia técnica e a eficiencia económica.	ECB2.5.1. Determina e interpreta a eficiencia técnica e económica a partir dos casos formulados.	- CD - CMCCT	4 clases
- i - l - m	B2.7. Custos de produción. Cálculo e análise dos custos de produción e dos beneficios.	B2.6. Calcular e controlar os custos e os beneficios das empresas, e representar e interpretar gráficos relativos a eses conceptos.	ECB2.6.1. Calcula, clasifica e utiliza diversos tipos de custos, fixos e variables, totais, medios e marxinais, e representa e interpreta gráficos de custos. ECB2.6.2. Calcula, analiza e interpreta os beneficios dunha empresa a partir de supostos de ingresos e custos dun período.	- CMCCT - CD - CMCCT - CD	4 clases 4 clases
- i - l - m	B2.8. Función de produción.	B2.7. Analizar, representar e interpretar a función de produción dunha empresa a partir dun caso dado.	ECB2.7.1. Representa e interpreta gráficos de produción total, media e marxinal, a partir de supostos dados.	- CMCCT - CD	2 clases
Bloque 3. O mercado e o sistema de prezos					
- i - l - m	B3.1. Curva de demanda. Movementos ao longo da curva de demanda e desprazamentos na curva de demanda. Elasticidade da de manda. B3.2. Curva de oferta. Movementos ao longo da curva de oferta e desprazamentos na curva da oferta. Elasticidade da oferta. B3.3. Equilibrio do mercado.	B3.1. Interpretar, a partir do funcionamento do mercado, as variacións en cantidades demandadas e ofertadas de bens e servizos en función de distintas variables.	ECB3.1.1. Representa graficamente os efectos das variacións das variables no funcionamento dos mercados. ECB3.1.2. Define e expresa matematicamente as variables que determinan a oferta e a demanda. ECB3.1.3. Analiza as elasticidades de demanda e de oferta, interpretando os cambios en prezos e cantidades, así como os seus efectos sobre os ingresos totais.	- CMCCT - CD - CMCCT - CD - CMCCT - CD	4 clases 2 clases 4 clases
- a - h - i - l - m	B3.4. Estructuras de mercado e modelos de competencia. B3.5. Competencia perfecta. Competencia imperfecta. Monopolio. Oligopolio. Competencia monopolística.	B3.2. Analizar o funcionamento de mercados reais e observar as súas diferenzas cos modelos, así como as súas consecuencias para os/as consumidores/as, as empresas ou os estados.	ECB3.2.1. Analiza e compara o funcionamento dos tipos de mercados, e explica as súas diferenzas. ECB3.2.2. Aplica a análise dos tipos de mercados a casos reais identificados a partir da observación do ámbito máis inmediato. ECB3.2.3. Valora de forma crítica os efectos que se derivan sobre os axentes intervinientes nos diversos mercados.	- CMCCT - CCL - CAA - CSC - CSC	4 clases 2 clases 2 clases
Bloque 4. A macroeconomía					
- g - h - i - l	B4.1. Macromagnitudes: produción. Renda. Gasto. B4.2. Equilibrio macroeconómico:	B4.1. Distinguir as principais magnitudes macroeconómicas, operar con elas e analizar as súas interrelacións, valorando os	ECB4.1.1. Mide, interpreta e expresa as principais magnitudes macroeconómicas como indicadores da situación económica dun país.	- CMCCT - CD - CSC - CCL	6 clases

	demanda e oferta agregadas. B4.3. Inflación e tipos de xuro. B4.4. Os vínculos dos problemas macroeconómicos e a súa interrelación.	inconvenientes e as limitacións que presentan como indicadores da calidade de vida.	ECB4.1.2. Relaciona as principais macromagnitudes e utilízalas para establecer comparacións con carácter global. ECB4.1.3. Analiza de forma crítica os indicadores estudados e valora o seu impacto, os seus efectos e as súas limitacións para medir a calidade de vida.	- CAA - CSC	2 clases
- g - i - l	B4.5. Indicadores do desenvolvemento da sociedade: macromagnitudes e as súas limitacións.	B4.2. Interpretar datos e indicadores económicos básicos e a súa evolución.	ECB4.2.1. Utiliza e interpreta a información contida en táboas e gráficos de variables macroeconómicas e a súa evolución no tempo. ECB4.2.2. Considera investigacións e publicacións económicas de referencia como fonte de datos específicos, e reconece os métodos de estudo utilizados por economistas. ECB4.2.3. Opera con variables económicas mediante aplicacións informáticas, analízalas e interprétaa, e presenta as súas valoracións de carácter persoal.	- CMCCT - CD - CAA - CD - CD - CMCCT	2 clases 2 clases 2 clases
- a - h - i - l - m	B4.6. Mercado de traballo. Desemprego: tipos e causas.	B4.3. Valorar a estrutura do mercado de traballo e a súa relación coa educación e a formación, analizando de xeito especial o desemprego.	ECB4.3.1. Examina e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados co mercado de traballo. ECB4.3.2. Valora a relación da educación e a formación coas probabilidades de obter un emprego e mellores salarios. ECB4.3.3. Investiga e reconece vieiros de ocupación e tendencias de emprego.	- CMCCT - CD - CSC - CAA - CAA - CD	2 clases 2 clases 2 clases
- a - g - h - i - l - p	B4.7. Políticas contra o desemprego. O desemprego en Galicia.	B4.4. Estudar as opcións de políticas macroeconómicas para facer fronte á inflación e ao desemprego.	ECB4.4.1. Analiza os datos de inflación e desemprego en España e as alternativas para contra o desemprego e a inflación.	- CD - CSIEE	2 clases
Bloque 5. Aspectos financeiros da Economía					
- i - l	B5.1. O diñeiro na economía: tipoloxía e funcionamento. B5.2. Proceso de creación do diñeiro.	B5.1. Recoñecer o proceso de creación do diñeiro, os cambios no seu valor e a forma en que estes se miden.	ECB5.1.1. Analiza e explica o funcionamento do diñeiro e do sistema financeiro nunha economía.	- CSC - CMCCT - CD - CCL	4 clases
- a - d - h - i - l	B5.3. Teorías explicativas da inflación.	B5.2. Describir as teorías explicativas sobre as causas da inflación e os seus efectos sobre os/as consumidores/as, as empresas e o conxunto da economía.	ECB5.2.1. Recoñece as causas da inflación e valora as súas repercusións económicas e sociais.	- CSC - CD	4 clases
- i - l	B5.4. Sistema financeiro. Novas formas de financiamento.	B5.3. Explicar o funcionamento do sistema financeiro e coñecer as características dos seus principais produtos e mercados.	ECB5.3.1. Valora o papel do sistema financeiro como elemento canalizador do aforro ao investimento, e identifica os produtos e os mercados que o compoñen.	- CAA - CSC - CD	1 clase
- a - d - h - i - l	B5.5. Política monetaria: instrumentos.	B5.4. Analizar os tipos de política monetaria.	ECB5.4.1. Razona de forma crítica, en contextos reais, sobre as accións de política monetaria e o seu impacto económico e social.	- CAA - CMCCT - CSC	4 clases

- i - l - a - h	B5.6. Banco Central Europeo. B5.7. Mecanismos de oferta e demanda monetaria: efectos sobre os tipos de xuro.	B5.5. Identificar o papel do Banco Central Europeo e a estrutura da súa política monetaria.	ECB5.5.1. Identifica os obxectivos e a finalidade do Banco Central Europeo, e a razón sobre o seu papel e o seu funcionamento. ECB5.5.2. Describe os efectos das variacións dos tipos de xuro na economía	- CSC - CMCCT - CD - CMCCT - CCL	2 clases 2 clases
Bloque 6. O contexto internacional da economía					
- g - i - l	B6.1. Comercio internacional: causas e teorías. B6.2. Balanza de pagamentos, con especial referencia á española.	B6.1. Analizar os fluxos comerciais entre dúas economías.	ECB6.1.1. Identifica e describe os fluxos comerciais internacionais.	- CSC - CCL - CMCCT	2 clases
- a - i - l	B6.3. Cooperación e integración económica. B6.4. Unión Europea (UE).	B6.2. Examinar os procesos de integración económica e describir os pasos que se produciron no caso da Unión Europea.	ECB6.2.1. Explica o proceso de cooperación e integración económica producido na Unión Europea, e reflexiona para valorar as repercusións e as implicacións para España nun contexto global.	- CSC - CCL	2 clases
- a - b - h - i - l - p	B6.5. Globalización económica e financeira: causas e consecuencias. B6.6. Organismos económicos internacionais: mecanismos de regulación.	B6.3. Analizar e valorar as causas e as consecuencias da globalización económica, así como o papel dos organismos económicos internacionais na súa regulación.	ECB6.3.1. Expresa as razóns que xustifican o intercambio económico entre países. ECB6.3.2. Describe as implicacións e os efectos da globalización económica nos países e reflexiona sobre a necesidade da súa regulación e da súa coordinación.	- CSC - CCL - CAA - CD - CMCCT - CSC	2 clases 2 clases
Bloque 7. Desequilibrios económicos e o papel do Estado na economía					
- a - b - c - i - l	B7.1. Ciclos económicos: crises na economía. B7.2. Políticas macroeconómicas de crecemento, estabilidade e desenvolvemento. B7.3. Ambiente: recurso sensible e escaso. B7.4. Pobreza e subdesenvolvemento: causas e posibles vías de solución.	B7.1. Reflexionar sobre o impacto do crecemento e as crises cíclicas na economía e os seus efectos na calidade de vida das persoas, o ambiente e a distribución da riqueza a nivel local e mundial.	ECB7.1.1. Identifica e analiza os factores e as variables que inflúen no crecemento económico, no desenvolvemento e na redistribución da renda. ECB7.1.2. Diferencia os conceptos de crecemento e de desenvolvemento ECB7.1.3. Recoñece e explica as consecuencias do crecemento sobre a repartición da riqueza, sobre o ambiente e sobre a calidade de vida. ECB7.1.4. Analiza de forma práctica os modelos de desenvolvemento dos países emerxentes e as oportunidades que teñen os países en vías de desenvolvemento para crecer e progresar. ECB7.1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional analizando as posibilidades dun desenvolvemento sustentable. ECB7.1.6. Desenvolve actitudes positivas en relación co ambiente e valora a consideración da protección do ambiente na toma de decisións económicas.	- CSC - CMCCT - CD - CCL - CMCCT - CSC - CCL - CAA - CSC - CD - CSC - CMCCT - CSC - CAA	2 clases 2 clases 2 clases 2 clases 1 clase 1 clase

			ECB7.1.7. Identifica os bens ambientais como factor de produción escaso, que proporciona inputs e recolle refugallo e residuos, o que supón valorar os custos asociados.	- CSC - CMCCT	1 clase
			ECB7.1.8. Recoñece a evolución cíclica da actividade económica, describe as fases, as representa graficamente e considera as súas consecuencias sociais.	- CMCCT - CSC - CVE	1 clase
- a - c - i - l	B7.5. Política fiscal e orzamentos públicos. B7.6. O Estado na economía: funcións. B7.7. Os fallos do mercado e a intervención do sector público. B7.8. Redistribución de renda e riqueza: igualdade de oportunidades.	B7.2. Explicar e ilustrar con exemplos significativos as finalidades e as funcións do Estado nos sistemas de economía de mercado, e identificar os principais instrumentos que utiliza, valorando as vantaxes e os inconvenientes do seu papel na actividade económica.	ECB7.2.1. Distingue e explica as funcións do Estado: fiscais, estabilizadoras, redistributivas, reguladoras e provedoras de bens e servizos públicos. ECB7.2.2. Identifica os principais fallos do mercado, as súas causas e os seus efectos para os axentes que interveñen na economía, e as opcións de actuación por parte do Estado. ECB7.2.3. Clasifica e describe os elementos integrantes dos orzamentos públicos e argumenta a necesidade de prever os ingresos e os gastos, e controlar a súa execución.	- CCL - CMCCT - CSC - CMCCT - CD - CAA - CMCCT - CD	3 clases 2 clases 1 clase

4.1. TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS POR AVALIACIÓNS

1ª AVALIACIÓN:

- Economía e escaseza. A organización da actividade económica.
- A actividade produtiva.

2ª AVALIACIÓN:

- O mercado e o sistema de prezos.
- A macroeconomía.

3ª AVALIACIÓN:

- Aspectos financeiros da economía.

- O contexto internacional da economía.
- Desequilibrios económicos e o papel do Estado na economía.

4.2. GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA (MÍNIMOS ESIXIBLES)

- Definición correcta e rigorosa de ciencia económica.
- Clasificación das actividades económicas previamente enumeradas (producción, distribución e consumo).
- Identificación e categorización dos factores de produción.
- Enumeración de bens e servizos dispoñibles na contorna e clasificación segundo o seu tipo.
- Análise dunha información económica extraída dun medio de comunicación e identificación das actividades económicas, os mercados e os axentes económicos a que fai referencia.
- Enumeración dos principais problemas económicos.
- Definición correcta e rigorosa de sistema económico.
- Localización no tempo dos principais sistemas económicos do pasado e enumeración das súas características básicas.
- Descrición das solucións propostas polos dous grandes sistemas económicos a cada un dos problemas económicos básicos de calquera sociedade.
- Definición correcta e rigorosa do factor traballo.
- Distinción clara entre poboación activa e inactiva, e entre ocupada e desempregada.
- Definición correcta e rigorosa do factor capital. Distinción entre capital físico e capital financeiro.

- Identificación dos sectores da produción a partir de casos concretos.
- Definición correcta e rigorosa de microeconomía e macroeconomía.
- Enumeración e breve descrición de tres razóns que xustifican a existencia de empresas.
- A partir dun exemplo de produción, real ou imaxinario, que se desenvolva nun período de tempo, identificación dos factores de produción que se consideran fixos e os que se consideran variables e xustificación da decisión.
- Cálculo da produtividade total, a produtividade media e a produtividade marxinal dunha determinada actividade a partir de táboas de datos ou de gráficos da función de produción.
- Análise dun proceso de produción.
- Identificación dos elementos básicos dun mercado concreto.
- Confección de curvas de oferta e de demanda de mercado a partir de datos individuais sinxelos.
- Cálculo da elasticidade de demanda e de oferta a partir de datos sinxelos.
- Confección dun cadro comparativo coas características básicas dos mercados de competencia perfecta e os de competencia imperfecta e proposta de exemplos concretos en cada caso.
- Confección de curvas de oferta e demanda de empresas en competencia perfecta, monopolio, oligopolio e competencia monopolista e xustificación das características de cada unha.
- Xustificación dos efectos da inflación sobre un axente económico de características determinadas.
- Descrición dalgún dos métodos empregados para o cálculo do PIB e distinción entre PIB a prezo de mercado e PIB a custo de factores.
- Proposta de exemplos concretos de situacións de desemprego estacional, friccional, estrutural e cíclico.
- Interpretación do diagrama representativo dun ciclo económico e distinción

da fase expansiva, o auxe, a fase de recesión e a depresión.

- Interpretación dunha gráfica na que se estableza a relación entre os salarios e o desemprego.
- Distinción entre inflación de demanda e inflación de custos e representación gráfica de ambos os procesos utilizando curvas prezo-cantidade.
- Explicación, por medio dun exemplo concreto, da espiral salario-prezos.
- Descrición da función do diñeiro.
- Enumeración de institucións que constitúen o sistema financeiro español.
- Enumeración das funcións do Banco Central Europeo.
- Distinción entre base monetaria e oferta monetaria.
- Enumeración de organismos, administracións e empresas que dependen do sector público e clasificación segundo o seu ámbito territorial de actuación.
- Descrición do proceso de elaboración dos Orzamentos Xerais do Estado.
- Distinción entre gastos correntes, gastos de investimento e outros gastos e exemplificación de cada tipo.
- Descrición, con axuda de gráficas, do comportamento do mercado de divisas cando se guía por tipos de cambio fixos.
- Identificación de situacións de cooperación económica entre países.
- Valoración crítica dalgún dos grandes problemas que afectan á economía mundial: escaseza de materias primas, conservación do ambiente, endebedamento dos países pobres, ...

4.3. RECUPERACIÓN DOS CONTIDOS PENDENTES DO CURSO ANTERIOR A CAUSA DA COVID-19

Non procede xa que non se trata dunha materia de continuación.

5. METODOLOXÍA

5.1. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS QUE REQUIRE A MATERIA

Propónse seguir unha metodoloxía na que a materia sirva para descubrir problemas empresariais relacionados coa realidade local ou galega en xeral. Preténdese a realización de pequenas investigacións do contorno para que o seu estudo resulte máis próximo e útil.

O punto de partida é detectar os coñecementos previos dos alumnos a través dunhas actividades iniciais que se fan ao comezo de cada unidade, consistentes en debates, role playing, vídeos, imaxes ou artigos. A partir destes coñecementos previos explicaranse os novos contidos, apoiando estas explicacións con presentacións en Powerpoint, con exemplos de empresas galegas. A continuación propónse a realización dunhas actividades de desenvolvemento para afianzar os contidos, dentro destas actividades tamén se propoñen actividades de educación en valores e a contribución ao plan Tics. No último bloque de cada unidade propónse a realización dunhas actividades de síntese para repasar todos os contidos da unidade e afondar naqueles que nos que os alumnos teñen máis dificultades. Terase en conta a diversidade da aula polo que está programadas para cada unidade unhas actividades de ampliación e de reforzo.

A metodoloxía facilita o traballo autónomo do alumnado, potencia as técnicas de investigación e aplica o aprendido a vida real. Para acadar isto lévase a cabo unha aprendizaxe significativa e funcional. Polo tanto ao longo do curso pretenderase seguir o seguinte camiño: Partir dos coñecementos previos do alumnado. Relacionar eses coñecementos previos con novas aprendizaxes. Motivar unha intensa actividade por parte do alumnado. Significatividade dos contidos no sentido de establecer contidos que teñan unha aplicación práctica a súa realidade máis próxima, útiles para a vida cotiá e que traten temas de interese e actualidade e promover a actuación na aula.

Ao longo do curso utilizaranse estratexias expositivas tratando de expoñer os contidos de forma clara mediante a utilización de diversos recursos didácticos como esquemas, presentacións ou vídeos explicativos. Tamén se utilizarán

estratexias indagativas, coas que se trata de enfrontar ao alumnado con problemas e cuestións nos que debe aplicar de maneira reflexiva os conceptos coa finalidade de favorecer a súa comprensión significativa e funcional mediante estudos de casos, xogos de rol, simulacións, investigacións sinxelas, debates, saídas e visitas a empresas.

5.2. ADAPTACIÓN DA METODOLOXÍA A POSIBLES SITUACIÓNS DE SEMIPRESENCIALIDADE E NON PRESENCIALIDADE DERIVADAS DA INCIDENCIA DA COVID-19

A) SITUACIÓN DE SEMIPRESENCIALIDADE

Trátase dunha situación na que algúns alumnos do grupo non acoden presencialmente á aula por ter que manter corentena sanitaria ou porque se determine que o alumnado acuda a clase de xeito alterno. Neste caso, os alumnos que non poidan acudir á clase de xeito presencial poderán seguir diariamente a materia impartida a través da Aula Virtual. Na Aula Virtual indicárase cada día a teoría e exercicios traballados na aula física, así como as tarefas para facer na casa. Se é o caso, poranse tamén vídeos explicativos que axuden á comprensión da materia.

A Aula Virtual do instituto será a canle fundamental de comunicación a distancia entre alumnado e profesor. Empregarase habitualmente a Aula Virtual para que o profesor propoña as tarefas correspondentes, e como medio oficial para que os alumnos envíen ó profesor os traballos solicitados.

No caso de que esta situación se prolongase moito no tempo, traballarase só as aprendizaxes consideradas imprescindibles da materia dese período e a temporalización poderá variar se fose necesario. Considéranse aprendizaxes imprescindibles para a adquisición das competencias clave as que figuran no apartado “Grao mínimo de consecución para superar a materia”. Son os mínimos esixibles para a superación da materia.

Prestarase especial atención ao alumnado con dificultades derivadas de problemas de conexión, sendo aplicables medidas de atención á diversidade que se poidan establecer nestes casos.

B) SITUACIÓN DE NON PRESENCIALIDADE

Sería a situación na que ningún alumno/a asistise a clase a causa da situación sanitaria. Nesta situación, empregarase tamén a Aula Virtual. Na mesma poñerase toda a toda a información para que o alumnado continúe co proceso de ensino-aprendizaxe: explicación da teoría da materia e exercicios a realizar, así como as súas solucións unha vez feitos os mesmos. Se é o caso, subíranse tamén vídeos explicativos que axuden á comprensión da materia. Tamén se poderán impartir clases telemáticas, de ser posible.

Utilizarase diariamente a Aula Virtual para que o profesor aporte a información necesaria, propoña as tarefas correspondentes, e como medio oficial para que os alumnos envíen ó profesor os traballos que se lles soliciten.

En situación de non presencialidade, traballarase só sobre as aprendizaxes imprescindibles da materia dese período, polo que a temporalización poderá modificarse de ser necesario. Considéranse aprendizaxes imprescindibles para a adquisición das competencias clave as que figuran no apartado “Grao mínimo de consecución para superar a materia”. Son os mínimos esixibles para a superación da materia.

Do mesmo xeito que na situación de semipresencialidade, prestarase especial atención ao alumnado con dificultades derivadas de problemas de conexión, sendo aplicables medidas de atención á diversidade que se poidan establecer nestes casos.

6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Como parte da metodoloxía proposta, utilizaranse unha serie de recursos didácticos:

- **Material impreso:** prestarase especial importancia a que estes materiais sexan comprensibles e acordes co nivel do alumnado. Empregaranse artigos, tanto de prensa xeral como especializada e seguirase o manual de Economía de McGraw-Hill.
- **Medios audiovisuais:** utilizaranse presentacións en Powerpoint para reforzar as explicacións. O vídeo tamén será un elemento de apoio para reforzar as explicacións e detectar coñecementos previos.
- **Novas tecnoloxías:** faranse sesións na aula de informática onde os alumnos/as farán buscas de información necesaria e resolverán exercicios. Ademais, debido á situación sanitaria na que nos atopamos, utilizarase de xeito especial a Aula Virtual.

7. AVALIACIÓN

7.1. CRITERIOS DE AVALIACIÓN

- Identificar os problemas económicos básicos dunha sociedade, caracterizando a forma de resolvelos nos principais sistemas económicos, así como as súas vantaxes e inconvenientes.

Trátase de comprobar que o alumnado recoñece a escaseza e a necesidade de elixir como as claves determinantes dos problemas básicos de todo sistema económico, así como as necesidades máis comúns que hai que atender a partir da análise do seu contorno. Ademais, trátase de asegurar que diferencia as distintas formas de abordar e resolver estes problemas

nos principais sistemas económicos actuais e do pasado, analizando as vantaxes e inconvenientes de cada un deles e as perspectivas que se nos presentan de cara ao futuro. Valorarase a súa toma de conciencia da necesidade de xestionar os recursos dun xeito sustentable para poder satisfacer as necesidades presentes e futuras.

- Identificar as características principais da estrutura produtiva tanto a nivel nacional coma rexional. Analizar as causas dunha deslocalización empresarial a partir de datos sobre a produtividade, a eficiencia, os custos e os beneficios, así como valorar os seus efectos sobre a economía e sobre o mercado de traballo.

Con este criterio preténdese observar se se identifican as razóns do proceso de división técnica do traballo relacionando este proceso coa crecente interdependencia económica e coa necesidade de mecanismos de coordinación. Tamén se pretende avaliar se se recoñecen as características xerais da estrutura produtiva de Galicia e de España e a súa relación cos países da Unión Europea e cos cambios do mercado global.

- Interpretar, a partir do funcionamento do mercado, as variacións nos prezos de bens e servizos en función de distintas variables. Analizar o funcionamento de mercados reais e observar as súas diferenzas cos modelos, así como as súas consecuencias para o consumo, as empresas ou os estados.

Este criterio pretende verificar que o alumnado entende o prezo como indicador da escaseza relativa dos bens e servizos e a súa relación coa asignación dos recursos produtivos que realiza o sistema de economía de mercado. Así mesmo, a través deste criterio avalíase se recoñece en mercados reais e próximos os trazos xerais descritos nos modelos teóricos

de mercado e os efectos do seu funcionamento, tanto positivos coma negativos, para os axentes que participan nestes mercados.

- Identificar as principais variables macroeconómicas e analizar as súas interrelacións, valorando as limitacións que teñen como indicadores de medida da actividade económica e do benestar dunha sociedade. Interpretar e tratar con instrumentos informáticos cifras e indicadores económicos básicos.

A través deste criterio preténdese comprobar se se recoñecen as principais macromagnitudes (produto nacional, renda nacional, renda dispoñible, renda per capita), así como as súas relacións, interpretación, utilidade e limitacións. O alumnado debe recoñecer as limitacións da contabilidade nacional para medir a actividade económica e o benestar dunha sociedade e a necesidade de utilizar indicadores alternativos como o índice de desenvolvemento humano.

- Explicar e ilustrar con exemplos significativos as finalidades e funcións do Estado nos sistemas de economía de mercado, e identificar os principais instrumentos que utiliza, valorando as vantaxes e inconvenientes do seu papel na actividade económica. Describir e relacionar as funcións doutros axentes que interveñen na actividade económica.

A finalidade deste criterio é a de identificar e diferenciar as distintas finalidades (crecemento, sustentabilidade, eficiencia, equidade, estabilidade), funcións (fiscais, reguladoras, redistributivas, estabilizadoras e provedoras de bens e servizos públicos) e instrumentos básicos de política económica que se aplican en casos concretos de intervención do sector público na actividade económica galega e española.

- Describir o proceso de creación do diñeiro, os cambios no seu valor e a forma en que estes se miden. Identificar as distintas teorías explicativas sobre as causas da inflación e os seus efectos sobre os consumidores, as empresas e o conxunto da economía. Explicar o funcionamento do sistema financeiro e coñecer as características dos seus principais produtos e mercados.

Preténdese comprobar que o alumnado recoñece o funcionamento básico do diñeiro nunha economía, as clases de diñeiro, as súas funcións e a importancia de ter unha moeda estable como medio de pagamento, diferenciando valores monetarios e valores reais.

- Analizar a balanza de pagamentos da economía española e os fluxos comerciais entre dúas economías e determinar como afecta aos seus compoñentes a variación nos seus fluxos comerciais, así como outras posibles modificacións en diversas variables macroeconómicas.

Este criterio pretende comprobar que se coñece o significado da balanza de pagamentos como a representación das relacións entre unha economía e o resto do mundo. Tamén que se identifican as principais partidas da balanza de pagamentos e que a súa análise permite coñecer as características dos fluxos comerciais internacionais, así como observar as consecuencias que as variacións no tipo de cambio teñen sobre as economías.

- Valorar o impacto do crecemento, as crises económicas, a integración económica e o mercado global na calidade de vida das persoas, no medio natural e na distribución da riqueza a nivel local e mundial, diferenciando efectos positivos e negativos. Analizar os problemas do crecemento económico e a pobreza dos países non desenvolvidos como resultado de

relacións económicas desequilibradas e de desigualdades de xénero, xunto á necesidade de intercambios comerciais máis xustos e equitativos.

Preténdese con este criterio valorar se recoñecen as consecuencias do crecemento sobre a repartición da riqueza, desigual segundo países e xénero, sobre a degradación ambiental e a calidade de vida, así como os problemas que limitan o desenvolvemento de determinadas economías. Búscase tamén comprobar que se identifican, a partir de casos concretos, medidas de política económica ambiental analizando os seus efectos a curto e longo prazo.

- Analizar posibles medidas redistributivas, os seus límites e efectos colaterais e avaliar as medidas que favorecen a equidade nun suposto concreto.

Este criterio persegue comprobar a capacidade de análise das desigualdades económicas e o modo en que determinadas medidas poden corrixilas. Tamén busca valorar se se recoñece a eficacia da imposición directa e indirecta, as políticas sociais e de solidariedade.

- Valorar os argumentos que fundamentan as posicións favorables ao libre comercio ou ao proteccionismo, relacionándoos cos procesos de integración económica e as súas consecuencias. Identificar e contrastar as distintas áreas comerciais que existen no mundo e valorar o impacto das novas tecnoloxías fronte ás formas tradicionais de comercio.

Búscase que o alumnado identifique as diferentes posicións ante o comercio internacional e recoñeza as principais áreas de comercio internacional (con especial referencia á Unión Europea). Búscase tamén constatar a influencia das novas tecnoloxías nas actividades económicas de todos os países e mercados, así como as vantaxes e inconvenientes do proceso de

globalización.

- Buscar, ler, interpretar e elaborar información estatística e gráfica sobre cuestións económicas de actualidade, diferenciando aspectos positivos de aspectos normativos.

Trátase de trasladar información nunha linguaxe verbal a outra estatística e gráfica (ou viceversa), utilizando as ferramentas fundamentais de cálculo, así coma os programas informáticos para o tratamento e a presentación da información económica. Así mesmo, búscase comprobar que se distingue entre datos, opinións e predicións e se recoñecen distintas posicións económicas que obedecen a distintos tipos de intereses.

- Identificar e valorar as repercusións sociais das actividades económicas, tomando conciencia da dificultade para compatibilizar un desexable crecemento económico co desenvolvemento da calidade de vida e a igualdade.

Búscase que o alumnado tome conciencia de que o crecemento económico pode traer consigo problemas sociais de todo tipo (consumismo excesivo, esgotamento de recursos, explotación laboral, deterioración do medio natural) e cómpre buscar os medios para conseguir un desenvolvemento económico que garanta a calidade de vida.

- Valorar o potencial da economía galega: recursos e patrimonio natural, patrimonio histórico e cultural, o sector agrícola e gandeiro, o sector industrial.

Preténdese que o alumnado coñeza e valore o potencial económico de Galicia en sectores de especial relevancia, como o turismo, o sector agrícola e gandeiro e o sector industrial e da construción, sempre dentro dunha

óptica de desenvolvemento sustentable.

7.2. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Utilizaranse os seguintes procedementos e instrumentos de avaliación:

- **Observación:** permite recoller información durante a avaliación continua, é indicada para comprobar a adquisición de contidos actitudinais e procedimentais. Elaboraranse uns instrumentos que permitan rexistrar sistematicamente a información recollida como as listas de control, escalas de estimación, rexistro anecdótico.
- **Revisión de actividades e traballos:** permite coñecer como o alumnado adquire e aplica os diferentes contidos traballados nas unidades, así como as dificultades de aprendizaxe polo que son un bo instrumento de avaliación continua.
- **Probas de avaliación:** consiste en que o alumno/a demostre os coñecementos adquiridos a través da realización de diversas actividades ou preguntas, este método complementará a información obtida a través dos outros procedementos.
- **Diario:** permite recoller información máis significativa e resumir como evolucionaron os alumnos dende o inicio do curso, sinalando as dificultades e os logros, as orientacións de mellora aplicadas e os resultados obtidos ao final do curso.

7.3. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

A avaliación efectuarase a través de dous elementos: os exames de cada avaliación e os traballos, actividades e exercicios realizados ao longo da avaliación.

A ponderación dos exames na nota de avaliación será do 80%. A ponderación dos traballos, actividades e exercicios será do 20%. No caso de non acadar unha avaliación positiva na avaliación realizarase unha proba de recuperación ao comezo da seguinte avaliación na que o alumno volverá a examinarse das probas non superadas.

No caso de que a media final resulte con decimais a nota será a correspondente a parte enteira da mesma.

Calquera copia ou intento de copia ou plaxio nas actividades suporá a nota dun cero en dita actividade. No caso de copiar nunha proba escrita terá un 0 en dita avaliación.

A **recuperación** dos contidos desenvolvidos nas diferentes avaliacións realizarase do seguinte xeito:

- A recuperación da 1° avaliación farase ao principio da segunda avaliación.
- A recuperación da 2° avaliación farase ao principio da terceira avaliación.
- A recuperación da 3° avaliación farase no exame final.

Para a superación da materia será imprescindible ter superadas as tres avaliacións. A nota final de curso (xuño) obterase calculando a media aritmética das notas acadadas nas tres avaliacións. A nota calcularase facendo o redondeo ás unidades.

Aqueles alumnos que no superen a materia no mes de xuño terán dereito a unha proba escrita en setembro, debendo obter unha nota igual ou superior a 5 para considerar aprobada a materia. Na proba escrita de setembro avaliarase a totalidade da materia independentemente das avaliacións que se aprobaran.

7.4. PROCEDIMENTOS PARA AVALIAR OS COÑECIMENTOS PREVIOS

Farase un cuestionario ó principio do curso para valorar os coñecementos previos dos alumnos e ter, deste xeito unha referencia do nivel do alumnado e poder determinar o punto de partida do curso. Ademais ó comezo de cada unidade farase unha actividade inicial consistente en debates, role playing, vídeos, imaxes ou artigos, co obxectivo de detectar os coñecementos previos e saber o punto de partida para a explicación dos contidos da unidade.

7.5. ACTIVIDADES DE RECUPERACIÓN E REFORZO PARA ALUMNOS/AS COA MATERIA PENDENTE

Non hai alumnado coa materia pendente.

7.6. PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN ANTE POSIBLES SITUACIÓNS DE SEMIPRESENCIALIDADE E NON PRESENCIALIDADE DERIVADAS DA INCIDENCIA DA COVID-19

A) SITUACIÓN DE SEMIPRESENCIALIDADE

Trátase dunha situación na que algúns alumnos do grupo non acoden presencialmente á aula por ter que manter corentena sanitaria ou porque se determine que o alumnado acuda a clase de xeito alterno.

Para avaliar o traballo diario do alumnado que non poida acudir á clase a causa da situación sanitaria, o profesor pedirá que o alumno envíe a través da Aula Virtual un arquivo que amose que realizou as tarefas correspondentes.

Para preguntas orais, o profesor/a poderá citar por videoconferencia ós seus alumnos en un horario acordado previamente.

As probas escritas realizaranse nas clases presenciais, pero se algún alumno non pode asistir por causa xustificada a unha ou a varias probas escritas presenciais, o profesor decidirá en cada caso, o tipo de probas ou tarefas que deberá realizar. O profesor poderá optar polas que considere mais axeitadas (realización dunha nova proba escrita presencial no momento en que sexa posible, realizar unha proba telemática, realizar unha proba escrita final global da avaliación ou realizar a proba recuperatoria da avaliación), buscando sempre, na medida do posible, a mellor valoración obxectiva dos coñecementos do alumnado.

B) SITUACIÓN DE NON PRESENCIALIDADE

Sería a situación na que ningún alumno/a asistise a clase a causa da situación sanitaria.

Para comprobar o seguimento diario do traballo do alumnado e para a avaliación continua o profesor pedirá que os alumnos/as envíen a través da Aula Virtual os arquivos que amosen que realizaron as tarefas correspondentes. De ser o caso, empregarase tamén a observación directa nas clases telemáticas (respostas e explicacións do alumnado a preguntas orais).

Para a avaliación en situación de non presencialidade, as porcentaxes asignadas a exames, así como a traballos, actividade e exercicios, pode variar respecto ás asignadas en situación presencial e semipresencial. O profesor valorará e decidirá o peso outorgado a cada parte.

De ser estritamente necesario poderase substituír unha proba presencial por probas telemáticas (probas escritas realizadas telematicamente, cuestionarios online, entrega de tarefas de tempo limitado), aínda que se priorizarán as probas escritas presenciais da materia impartida tan pronto como sexa posible.

Para a cualificación dunha avaliación na que se realizaran probas escritas presenciais e probas telemáticas, o peso correspondente a cada proba variará en función da cantidade de materia que se avaliara de xeito presencial e non presencial. O profesor determinará en cada caso o peso correspondente a cada proba para a media das probas da avaliación.

En función da duración da situación e do contido académico afectado, o profesor decidirá o tipo de probas e tarefas, e o peso outorgado ás mesmas dentro da avaliación correspondente, para avaliar e cualificar de forma obxectiva ó alumnado. O profesor poderá optar polas que considere mais axeitadas (realización de probas escritas presenciais no momento en que sexa posible, realización de probas escritas telemáticas con tempo limitado para a súa entrega, realización de tarefas que poden estar acompañadas de cuestións orais, realización de probas telemáticas tipo cuestionario), buscando sempre, na medida do posible, a mellor valoración obxectiva dos coñecementos do alumnado.

8. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Propónse unha introdución progresiva aos conceptos, termos e argumentos económicos co obxecto de que se adapten ás características e niveis dos alumnos. Partirase dos coñecementos previos e dos contidos básicos para afondar neles na medida que o alumno o permita. Optarase por unha metodoloxía cunha participación activa do alumno e diversa co fomento de actividades de distintos graos de dificultade.

As actividades presentaranse clasificadas por niveis de dificultade, serán variadas, adaptadas as motivacións e necesidades do alumno, fomentaranse actividades de traballo en grupo e propónse en cada unidade unha serie de actividades de ampliación e de reforzo.

9. TRATAMENTO DE ELEMENTOS TRANSVERSAIS

Non só hai de transmitir aos alumnos/as uns conceptos, tamén hai que educalos en valores, é dicir, contribuír para que os alumnos/as non só se formen intelectualmente senón tamén como persoas e adquiran unha madureza persoal. Por iso combinarase a formación intelectual co desenvolvemento duns contidos

actitudinais e de valores co obxectivo de que o alumnado tome conciencia e poña en práctica valores como a responsabilidade, cidadanía democrática, solidariedade, tolerancia, igualdade, respecto, xustiza, evitar situacións de discriminación e resolver problemas de forma pacífica. Dende esta materia contribuirase a educar en valores xa que a medida que se van tratando os contidos tratarase de espertar e fomentar valores neles. Tratarase que os alumnos/as tomen conciencia dunha educación cívica mediante a realización de debates e traballos en grupo e tamén destacando a responsabilidade social da empresa. Tratarase de lograr unha convivencia e o respecto aos demais fomentando a educación para a paz mediante o traballo con textos sobre situacións de explotación infantil, malas prácticas por parte dalgunhas empresas. Nesta materia tratarase de evitar discriminacións por razón de sexo mediante o desenvolvemento da educación para a igualdade entre sexos destacando a labor de mulleres de grande importancia no mundo económico, ademais fomentarase unha actitude de igualdade na aula coa creación de grupos homoxéneos. Intentarase que o alumno/a tome conciencia das consecuencias dun consumo irresponsable mediante a educación para o consumo advertindo aos alumnos dos perigos dun consumo compulsivo, dunha publicidade enganosa e falando dos dereitos dos consumidores. Na aula tamén se fomentaran actitudes de respecto ao medio ambiente tratando a educación ambiental mediante a análise do impacto ambiental da economía e utilizando na aula material reciclado. Fomentarase na aula hábitos de vida saudable mediante o tratamento da educación para a saúde a través dos temas de saúde laboral e hixiene no traballo. Será importante tamén a educación sexual a través de textos sobre marxinacións en empresas. Intentarase inculcar que o tempo libre tamén pode ter un carácter didáctico desenvolvendo a educación para o ocio mediante o visionado de fragmento de películas onde ademais de entreterse traten aspectos didácticos como por exemplo “Los lunes al sol” onde poden facer unha reflexión sobre o desemprego. Ademais en cada unidade realizaranse unhas actividades específicas sobre os valores mais importantes tratados.

Por outra banda farase tamén referencia a aqueles contidos interdisciplinares que pola súa natureza están relacionados de forma directa con outras materias pertencentes a etapa, e que polo tanto, deben abordarse de forma conxunta poñendo en práctica as relacións que existen entre elas, estes contidos interdisciplinares iranse desenvolvendo ao longo das distintas unidades. Desta

maneira o alumno descobre as aplicacións da Economía en campos concretos especialmente na práctica, contribuíndo así a incrementar a súa motivación na aprendizaxe.

10. CONTRIBUCIÓN Ó PROXECTO LECTOR E PLAN TICS

Proxecto lector

Dende a materia contribuírase ao Plan lector do centro realizando un taller de prensa coa lectura de textos e artigos de prensa, ademais propóranse lecturas relacionadas coa materia e utilizarase a biblioteca do centro. Preténdese mellorar os hábitos de lectura, que os alumnos/as lean correctamente, comprendendo o significado do texto.

Plan de integración das TICs

A aplicación das Tics ao traballo da aula convértese nunha peza clave na educación e formación das novas xeracións. Dende a materia de Economía contribuírase ao Plan de integración das Tics acudindo á aula de informática, realizando buscas de información, utilizándose recursos como vídeos, películas e imaxes.

11. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES PREVISTAS

Están previstas as seguintes actividades:

- Lectura e comentarios das novas económicas que aparezan diariamente nos medios de comunicación.

- Charlas sobre emprendemento e cooperativismo, se a situación sanitaria o permite.

12. PROCEDEMENTOS QUE LLE PERMITAN AO ALUMNADO ACREDITAR OS COÑECEMENTOS NECESARIOS

Non se necesitará a acreditación previa de coñecementos para cursar a materia.

13. PROCEDEMENTOS PARA AVALIAR A PROGRAMACIÓN E A PRÁCTICA DOCENTE

Será necesario avaliar a programación para determinar a súa adecuación ás características dos alumnos/as, adecuación dos obxectivos, temporalización e secuenciación, co obxecto de introducir modificacións para melloralas. Este proceso desenvólvese permanentemente, para ir axustando as posibles deficiencias que se poidan detectar.

Para determinar se o desenvolvemento das clases e das actividades propostas para que o alumnado alcance os obxectivos planificados resultaron eficaces e adecuados, levarase a cabo unha avaliación a partir de:

- Os resultados da avaliación da aprendizaxe do alumnado.
- A propia avaliación feita polo alumnado dos materiais, actividades...
- Opinións do alumnado trimestralmente sobre o que aprenderon, o que máis lle gustou ou que lle resultou máis difícil.

Para avaliar a programación o Departamento ten previsto facer:

- Memoria final da programación anual cos obxectivos logrados, cumprimento da programación, modificacións introducidas durante o curso en relación coa programación didáctica, propostas de mellora para a programación didáctica

do próximo curso e análise dos resultados da avaliación final do alumnado.

- Enquisas para cada materia con modelos semellantes aos recollidos no Anexo.

INICIACIÓN Á ACTIVIDADE EMPREENDEDORA E EMPRESARIAL

4º ESO

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

O espírito emprendedor é un concepto que abrangue valores persoais tales como a creatividade, a disposición positiva para a innovación e o cambio, a confianza en si mesmo/a, a motivación de logro, o liderado, a aceptación do fracaso como fonte de experiencia, e as actitudes de cooperación e de traballo en equipo. Todas as persoas terán que emprender na súa vida persoal e laboral, terán que innovar e procurar novas respostas, no mundo globalizado e cambiante ao que se enfrontan, aínda que non todas logran levar a cabo un proxecto empresarial propio.

Formar cidadáns e cidadás capaces de asumir riscos, ser innovadores/as, con posibilidade de negociación e pensamento estratéxico, e con capacidade para o emprendemento constitúe o reto desta materia. Inclúe aspectos teóricos e prácticos orientados a preparar ao alumnado para unha cidadanía responsable e para a vida profesional; axuda ao coñecemento das actividades e das necesidades das persoas emprendedoras, persegue que poidan responsabilizarse da súa propia carreira e do seu camiño persoal de formación, e da toma das decisións clave na súa vida, ademais da posibilidade de crear un negocio propio ou actuar como innovadores/as no traballo dentro dunha organización.

A estrutura desta materia consta de tres grandes bloques: o primeiro, titulado "Autonomía persoal, liderado e innovación", está centrado na descrición das calidades e as destrezas persoais asociadas á iniciativa emprendedora, no repaso das decisións sobre o itinerario vital e a actuación como futuro/a traballador/a; no segundo bloque, "Proxecto de empresa", repásanse as principais áreas e funcións da empresa co obxecto de pór en marcha o proxecto empresarial xurdido da idea de negocio xerado previamente; e para finalizar, un bloque que baixo o título de "Finanzas" analiza as alternativas con que conta a empresa para elixir a súa forma xurídica, as fontes de financiamento do seu proxecto empresarial, a necesidade de planificar as necesidades financeiras e as obrigas fiscais e prever a evolución do negocio, garantindo a súa viabilidade.

Esta materia contribúe ao desenvolvemento, ademais, da competencia de sentido de iniciativa emprendedora e espírito emprendedor, que incide na consecución do benestar económico e social da comunidade, así como das competencias de

comunicación lingüística e matemática, e das competencias básicas en ciencia e tecnoloxía, dixital, sociais e cívicas, e a competencia de aprender a aprender.

2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

A Educación emprendedora relaciónase directamente coa competencia social e cidadá, pero ademais contribúe a desenvolver algúns aspectos destacados doutras competencias básicas.

En relación coa competencia en comunicación lingüística, a linguaxe empresarial consta dunha serie de conceptos e vocabulario cunhas especificidades que lle permitirán aos cidadáns ler, redactar o plan de empresa e interpretar a realidade actual.

A educación económica contribúe ao desenvolvemento da competencia matemática dado que parte da materia consiste en cifrar o seu proxecto empresarial (por exemplo taxas, porcentaxes, etc) vai facilitar o desenvolvemento desta competencia.

Comprender as finanzas, desenvolve habilidades sobre a influencia da economía no mundo físico e contribúe ao desenvolvemento da competencia no coñecemento e a interacción no medio físico. Valorar a importancia do emprendemento social responsable para favorecer a interrelación do home coa súa contorna.

Desde os procedementos da materia contribúese a desenvolver a competencia do tratamento da información e competencia dixital. A educación emprendedora vai aproveitar as TICs para realizar un tratamento de datos, poder manexar un gran número de informacións e desenvolver traballos e o plan de empresa aplicando as ferramentas web.

A competencia social e cidadá foméntase a través da toma de decisións valorando as vantaxes e inconvenientes, logra unha educación dos cidadáns tanto no seu papel como empresarios responsables, éticos e solidarios, relacionando sempre as súas inquietudes cunha sustentabilidade global.

Da metodoloxía didáctica da materia, a poboación adquire competencias adecuadas para contribuír ao desenvolvemento da competencia cultural e artística, a través da importancia da creatividade como parte fundamental da innovación na economía.

A materia potencia mediante os proxectos de traballo grupales e individuais, a competencia de aprender a aprender seguindo o principio metodolóxico de aprender facendo. Así, organízanse os coñecementos mediante a aprendizaxe por proxectos con traballos secuenciados e monitorados polo profesor. Preténdese transmitir ao alumnado un método de traballo xerador de valor para o propio alumno e para a sociedade no seu conxunto.

3. CONTRIBUCIÓN DOS OBXECTIVOS PARA O CURSO

3.1. OBXECTIVOS XERAIS DA EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA

A educación secundaria obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e nas alumnas as capacidades que lles permitan:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo

ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.

i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuindo á súa conservación e á súa mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersonal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

3.2. OBXECTIVOS CONCRETOS PARA A MATERIA

1. Identificar as calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, describindo a actividade dos empresarios e empresarias e o seu rol na xeración de traballo e benestar social.
2. Investigar con medios telemáticos as diferentes áreas de actividade profesional da contorna, os tipos de empresa que as desenvolven e os diferentes postos de traballo en cada unha delas razoando os requirimentos para o desempeño profesional en cada un deles.
3. Diseñar un proxecto de carreira profesional propia relacionando as posibilidades da contorna coas calidades e aspiracións persoais valorando a opción do autoemprego e a necesidade de formación ao longo da vida.
4. Identificar as normas e institucións que interveñen nas relacións entre persoas traballadoras e persoas empresarias relacionándoas co funcionamento do mercado de traballo.
5. Distinguir os dereitos e obrigacións que se derivan das relacións laborais

comprobándoos en contratos de traballo e documentos de negociación colectiva.

6. Describir as bases do sistema da Seguridade Social, así como as obrigacións de persoas traballadoras e persoas empresarias dentro deste, valorando a súa acción protectora ante as distintas contingencias cubertas e describindo as prestacións mediante procuras nas webs institucionais.
7. Identificar as situacións de risco laboral máis habituais nos sectores de actividade económica máis relevantes na contorna indicando os métodos de prevención legalmente establecidos así como as técnicas de primeiros auxilios aplicables en caso de accidente ou dano.
8. Determinar a oportunidade dun proxecto de empresa identificando as características e tomando parte na actividade que esta desenvolve.
9. Identificar as características internas e externas do proxecto de empresa así como os elementos que constitúen a rede desta: mercado, provedores, clientes, sistemas de produción e/ou comercialización, almacenaxe, e outros.
10. Describir a relación do proxecto de empresa co seu sector, a súa estrutura organizativa e as funcións de cada departamento identificando os procedementos de traballo no desenvolvemento do proceso produtivo ou comercial.
11. Manexar como usuario ou usuaria a nivel básico a aplicación informática de control e seguimento de clientes, provedores e outros, aplicando as técnicas básicas de contabilidade, xestión financeira e comercial e administración de persoal para a organización da información do proxecto de empresa.
12. Transmitir información entre as distintas áreas e a clientes internos e externos do proxecto de empresa recoñecendo e aplicando técnicas de comunicación e negociación e aplicando o tratamento protocolario adecuado mediante medios telemáticos e presenciais.
13. Crear materiais de difusión e publicidade dos produtos e/ou servizos do proxecto de empresa incluíndo un plan de comunicación na internet e en redes sociais aplicando os principios do márketing.

14. Desempeñar tarefas de produción e/ou comercialización no proxecto de empresa tomando decisións, traballando en equipo e cumprindo os prazos e obxectivos e propoñendo melloras segundo un plan de control prefixado.
15. Recompilar datos sobre os diferentes apoios á creación de empresas tanto da contorna próxima como do territorial, nacional ou europeo seleccionando as posibilidades que se axusten ao proxecto de empresa exposto.¹
16. Distinguir as diferentes formas xurídicas das empresas relacionándoas coas esixencias de capital e responsabilidades que son apropiadas para cada tipo.
17. Enumerar as administracións públicas que teñen relación coa posta en marcha de empresas recompilando por vía telemática os principais documentos que se derivan da posta en funcionamento.
18. Valorar as tarefas de apoio, rexistro, control e fiscalización que realizan as autoridades no proceso de creación de empresas describindo os trámites que se deben realizar.
19. Determinar os investimentos necesarios para a posta en marcha dunha empresa distinguindo as principais partidas relacionadas nun balance de situación.
20. Caracterizar de forma básica as posibilidades de financiamento do día a día das empresas diferenciando o financiamento externo e interno, a curto e a longo prazo así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa.
21. Presentar un estudo de viabilidade económico-financeira a medio prazo do proxecto de empresa aplicando condicións reais de produtos financeiros analizados e previsións de vendas segundo un estudo da contorna mediante unha aplicación informática tipo folla de cálculo manexando cocientes financeiros básicos.
22. Analizar os produtos financeiros máis adecuados de entre as entidades financeiras da contorna para cada tipo de empresa valorando o custo e o risco de cada un deles e seleccionando os máis adecuado para o proxecto de empresa.

23. Identificar as obrigacións fiscais das empresas segundo a actividade sinalando o funcionamento básico de IAE, IVE, IRPF e IS, indicando as principais diferenzas entre eles e valorando a achega que supón a carga impositiva á riqueza nacional.

4. CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVAILABLE DOS OBXECTIVOS, CONTIDOS, COMPETENCIAS, TEMPORALIZACIÓN E CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Iniciación á Actividade Emprendora e Empresarial. 4º da ESO					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Temporalización
Bloque 1. Autonomía persoal, liderado e innovación					
- a - g	B1.1. Autonomía e autoconecemento. A iniciativa emprendedora e o/a empresario/a na sociedade. B1.2. Intereses, aptitudes e motivacións para a carreira profesional.	B1.1. Describir as calidades persoais e as destrezas asociadas á iniciativa emprendedora, analizando os requisitos de distintos postos de traballo e actividades empresariais.	IAEEB1.1.1. Identifica as calidades persoais, as actitudes, as aspiracións e a formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, e describe a actividade dos/das empresarios/as e o seu papel na xeración de traballo e benestar social.	- CSIEE - CAA	4 clases
			IAEEB1.1.2. Investiga con medios telemáticos as áreas de actividade profesional do seu contorno, os tipos de empresa que as desenvolven e os postos de traballo en cada unha, razoando os requisitos para o desempeño profesional en cada un deles.	- CD - CAA - CSIEE	
- b - g	B1.3. Itinerarios formativos e carreiras profesionais. Proceso de procura de emprego en empresas do sector. Autoemprego. Proceso de toma de decisións sobre o itinerario profesional.	B1.2. Tomar decisións sobre o itinerario vital propio comprendendo as posibilidades de emprego e autoemprego e a carreira profesional, en relación coas habilidades persoais e as alternativas de formación e aprendizaxe ó longo da vida.	IAEEB1.2.1. Deseña un proxecto de carreira profesional propia relacionando as posibilidades do ámbito coas calidades e as aspiracións persoais, e valorando a opción do autoemprego e a necesidade de formación ó longo da vida.	- CAA - CSIEE	4 clases
- a - c - g - m	B1.4. Dereito do traballo. B1.5. Dereitos e deberes derivados da relación laboral. B1.6. Contrato de traballo e negociación colectiva. B1.7. Seguridades Social. Sistema de protección. Emprego e desemprego. B1.8. Protección do/dos traballador/a beneficiarios sociais. B1.9. Riscos laborais. Normas. Planificación da protección na empresa.	B1.3. Actuar como futuro/a traballador/a responsable coñecendo os seus dereitos e deberes como tal, valorando a acción do Estado e da Seguridade Social na protección da persoa empregada, e comprendendo a necesidade de protección e dos riscos laborais.	IAEEB1.3.1. Identifica as normas e as institucións que interveñen nas relacións entre os/as traballadores/as e as empresas, en relación co funcionamento do mercado de traballo.	- CSC - CSIEE	3 clases
			IAEEB1.3.2. Distingue os dereitos e as obrigas que se derivan das relacións laborais, e compróboas en contratos de traballo e documentos de negociación colectiva.	- CSC - CSIEE - CMCCT	

			IAEEB1.3.3. Describe as bases do sistema de Seguridade social e as obrigados/das traballadores/as e dos/das empresarios/as dentro deste, así como as prestacións mediante procuras nas webs institucionais, valorando a súa acción protectora ante as continxencias cubertas.	- CCL - CSC - CSIEE	5 clases
			IAEEB1.3.4. Identifica as situacións de risco laboral máis habituais nos sectores de actividade económica máis salientables no ámbito, e indica os métodos de prevención legalmente establecidos, así como as técnicas de primeiros auxilios aplicables en caso de accidente ou dano.	- CAA - CMCCT - CSIEE	4 clases
Bloque 2. Proxecto de empresa					
- d - g	B2.1. Idea de proxecto de empresa. Avaliación da idea. O contorno e o papel social da empresa. B2.2. Elementos e estrutura da empresa. B2.3. Plan de empresa. B2.4. Planificación na empresa.	B2.1. Crear un proxecto de empresa na aula e describir as características internas e a súa relación co contorno, así como a súa función social, identificando os elementos que constitúen a súa rede lóxística como provedores/as, clientela, sistemas de produción e comercialización, redes de almacenaxe, etc.	IAEEB2.1.1. Determina a oportunidade dun proxecto de empresa, identificando as características e tomando parte na actividade que a empresa desenvolve. IAEEB2.1.2. Identifica as características internas e externas da empresa en proxecto, así como os elementos que constitúen o contorno específico desta (mercado, provedores/as, clientela, sistemas de produción e/ou comercialización, almacenaxe, etc.) IAEEB2.1.3. Describe a relación da empresa proxectada co seu sector, a súa estrutura organizativa e as funcións de cada departamento, e identifica os procedementos de traballo no desenvolvemento do proceso produtivo ou comercial. IAEEB2.1.4. Elabora documentos para a planificación das funcións da empresa en proxecto, tanto a longo como a curto prazo.	- CAA - CSIEE - CD - CMCCT - CSIEE - CCL - CMCCT - CSIEE - CCL - CMCCT - CSIEE	3 clases 4 clases 3 clases 3 clases
- b - g - h	B2.5. Información na empresa. Información contable. Información de recursos humanos. Documentos comerciais de cobramento e pagamento. Arquivo.	B2.2. Identificar e organizar a información das áreas da empresa en proxectos aplicando os métodos correspondentes á tramitación documental empresarial.	IAEEB2.2.1. Manexa como usuario/a de nivel básico aplicacións informáticas de control e seguimento de clientela, provedores/as e outros, aplicando as técnicas básicas de contabilidade, xestión financeira e comercial e administración persoal, para a organización da información da empresa proxectada.	- CAA - CD - CMCCT	6 clases

			IAEEB2.2.2. Transmite información entre as áreas e a clientela da empresa en proxecto, recoñecendo e aplicando técnicas de comunicación e negociación, e aplicando o tratamento protocolario axeitado mediante medios telemáticos e presenciais.	- CCL - CD - CMCCT - CSIEE	3 clases
- g - h - l	B2.6. Actividades na empresa. Función de produción. Función comercial e de márketing. B2.7. Axudas e apoio á creación de empresas.	B2.3. Realizar actividades de produción e comercialización propias da empresa proxectada, aplicando técnicas de comunicación e traballo en equipo.	IAEEB2.3.1. Crea materiais publicitarios e para difusión dos produtos e/ou servizos obxecto do proxecto, e elabora un plan de comunicación en internet e en redes sociais, aplicando os principios do márketing.	- CCL - CD - CMCCT - CSIEE	6 clases
			IAEEB2.3.2. Desenvolve tarefas de produción e/ou comercialización na empresa en proxecto segundo os plans de control prefixados: simulando a toma de decisións para cumprir os prazos e os obxectivos establecidos e propondo melloras, mediante o traballo en equipo.	- CAA - CD - CMCCT - CSIEE	3 clases
			IAEEB2.3.3. Compila datos sobre os apoios á creación de empresas tanto do contorno próximo como do territorial, estatal ou europeo, e selecciona as posibilidades que se axusten ó proxecto de empresa formulado.	- CD - CMCCT - CSIEE	3 clases
Bloque 3. Finanzas					
- d - g - h - l - ñ	B3.1. Tipos de empresa segundo a súa forma xurídica. B3.2. Elección da forma xurídica. B3.3. Trámites de posta en marcha dunha empresa.	B3.1. Describir as formas xurídicas das empresas en relación coas responsabilidades legais dos/das seus/súas propietarios/as xestores/as, así como as esixencias de capital.	IAEEB3.1.1. Distingue as formas xurídicas das empresas e indica as esixencias de capital e responsabilidade propias de cada tipo. IAEEB3.1.2. Identifica e enumera as administracións públicas implicadas na posta en marcha da empresa, e compila por vía telemática os principais documentos necesarios para a posta en funcionamento. IAEEB3.1.3. Valora as tarefas de apoio, rexistro, control e fiscalización que realizan as autoridades no proceso de creación de empresas, e describe os trámites que se deben realizar. IAEEB3.1.4. Selecciona a forma xurídica máis axeitada en cada caso segundo a actividade que se vaia desenvolver, o número de emprendedores/as, o alcance de responsabilidade que se vaia asumir, a complexidade organizativa, a dispoñibilidade financeira e a fiscalidade.	- CMCCT - CSIEE - CD - CMCCT - CSIEE - CMCCT - CSC - CAA - CMCCT - CSIEE	3 clases 2 clases 2 clases 3 clases

- b - f - g	B3.4. Fontes de financiamento das empresas: externas (bancos, axudas e subvencións e crowdfunding) e internas (accionistas, investidores/as aplicación beneficios). B3.5. Produtos financeiros e bancarios para pequenas e medianas empresas (PEME): comparación.	B3.2. Identificar as fontes de financiamento das empresas propias de cada forma xurídica, incluíndo as externas e internas, e valorar as máis axeitadas para cada tipo e momento no ciclo de vida da empresa.	IAEEB3.2.1. Determina os investimentos necesarios para posta en marcha dunha empresa, e distingue as principais partidas relacionadas nun balance de situación. IAEEB3.2.2. Caracteriza de xeito básico as posibilidades de financiamento das empresas, diferenciando o financiamento externo e o interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa.	- CD - CMCCT - CSIEE	4 clases
- b - f - g - l - ñ	B3.6. Planificación financeira das empresas. Estudo da viabilidade económica- financeira. Proxección da actividade. Instrumentos de análise. Razóns básicas B3.7. Impostos que afectan ás empresas. Calendario fiscal.	B3.3. Recoñecer a necesidade de planificar o negocio das empresas ligándoa á previsión da evolución do sector e da economía nacional, así como da planificación financeira e fiscal.	IAEEB3.3.1. Presenta un estudo de viabilidade económico-financieiro a medio prazo do proxecto de empresa, aplicando condicións reais de produtos financeiros analizados e previsións de vendas, segundo un estudo do ámbito mediante unha aplicación informática tipo folla de cálculo, manexando razóns financeiras básicas. IAEEB3.3.2. Analiza os produtos financeiros máis axeitados de entre as entidades financeiras do ámbito para cada tipo de empresa, valorando o custo e o risco de cada un, e selecciona os máis axeitados para o proxecto de empresa. IAEEB3.3.3. Identifica as obrigas fiscais das empresas segundo a súa actividade e a súa forma xurídica, sinala o funcionamento básico do IAE, IVE, IRPF e IS, e indica as principais diferenzas entre eles. IAEEB3.3.4. Valora a achega que supón a carga impositiva das empresas á riqueza nacional e ó sostemento das cargas do Estado.	- CAA - CD - CMCCT - CSIEE - CAA - CD - CMCCT - CSIEE - CD - CMCCT - CSIEE - CAA - CSC	5 clases 5 clases 4 clases 2 clases

4.1. TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS POR AVALIACIÓNS

1ª AVALIACIÓN:

- Autonomía persoal, liderado e innovación.

2ª AVALIACIÓN:

- O proxecto de empresa

3ª AVALIACIÓN:

- Finanzas

4.2. GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA

- Distinguir as distintas habilidades da persoa emprendedora.
- Identificar as distintas formas xurídicas de empresa, así como as diversas responsabilidades ante as débedas sociais.
- Coñecer diversas formas de xeración de ideas.
- Explicar o proceso de maduración das ideas dun proxecto emprendedor.
- Coñecer os trámites de constitución dunha empresa.
- Diferenciar as diferentes obrigas da empresa ante as distintas administracións: mercantís, fiscais, sociais, etc.
- Explicar os mecanismos de inserción non mundo laboral (currículo, entrevista...).
- Identificar as distintas axudas existentes para os proxectos emprendedores.
- Describir a memoria do proxecto e máis a súa conclusión, diferenciando entre control, avaliación e propostas de mellora do proxecto.

4.3. RECUPERACIÓN DOS CONTIDOS PENDENTES DO CURSO ANTERIOR A CAUSA DA COVID-19

Non procede xa que non se trata dunha materia de continuación.

5. METODOLOXÍA

5.1. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS QUE REQUIRE A MATERIA

Traballar de maneira competencial na aula supón un cambio metodolóxico importante; o docente pasa a ser un xestor de coñecemento do alumnado e o alumno ou alumna adquire un maior grao de protagonismo. En concreto, na área de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial, necesitamos adestrar de maneira sistemática os procedementos que conforman o andamiaxe da materia. A finalidade da área é adquirir coñecementos esenciais que se inclúen no currículo básico. O alumnado deberá desenvolver actitudes conducentes á reflexión e a análise sobre a importancia do mundo da empresa na actualidade, as súas vantaxes e as implicacións éticas que en ocasións se expón. Para iso, necesitamos un certo grao de adestramento individual e traballo reflexivo sobre procedementos básicos da materia: a reflexión crítica, a análise da realidade, o desenvolvemento de capacidades individuais, a argumentación en público ou a comunicación audiovisual.

Nalgúns aspectos da área, sobre todo naqueles que pretenden o adestramento sistemático de destrezas emprendedoras, o traballo en grupo colaborativo achega, ademais do adestramento de habilidades sociais básicas e o enriquecemento persoal desde a diversidade, unha ferramenta perfecta para discutir e profundar en contidos dese aspecto.

Doutra banda, cada estudante parte dunhas potencialidades que definen as súas intelixencias predominantes. Enriquecer as tarefas con actividades que se desenvolvan desde a teoría das intelixencias múltiples, facilita que todos os estudantes poidan chegar a comprender os contidos que pretendemos adquirir para o desenvolvemento dos

obxectivos de aprendizaxe.

Na área de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial é indispensable a vinculación a contextos reais, así como xerar posibilidades de aplicación dos contidos adquiridos. Para iso, as tarefas competenciais facilitan este aspecto, que se podería complementar con proxectos de aplicación dos contidos.

5.2. ADAPTACIÓN DA METODOLOXÍA A POSIBLES SITUACIÓNS DE SEMIPRESENCIALIDADE E NON PRESENCIALIDADE DERIVADAS DA INCIDENCIA DA COVID-19

A) SITUACIÓN DE SEMIPRESENCIALIDADE

Trátase dunha situación na que algúns alumnos do grupo non acoden presencialmente á aula por ter que manter corentena sanitaria. Neste caso, os alumnos que non poidan acudir á clase de xeito presencial poderán seguir diariamente a materia impartida a través da Aula Virtual. Na Aula Virtual indicárase cada día a teoría e exercicios traballados na aula física, así como as tarefas para facer na casa. Se é o caso, poranse tamén vídeos explicativos que axuden á comprensión da materia.

A Aula Virtual do instituto será a canle fundamental de comunicación a distancia entre alumnado e profesor. Empregarase habitualmente a Aula Virtual para que o profesor propoña as tarefas correspondentes, e como medio oficial para que os alumnos envíen ó profesor os traballos solicitados.

No caso de que esta situación se prolongase moito no tempo, traballarase só as aprendizaxes consideradas imprescindibles da materia dese período e a temporalización poderá variar se fose necesario. Considéranse aprendizaxes imprescindibles para a adquisición das competencias clave as que figuran no apartado “Grao mínimo de consecución para superar a materia”. Son os mínimos esixibles para a superación da materia.

Prestarase especial atención ao alumnado con dificultades derivadas de problemas de conexión, sendo aplicables medidas de atención á diversidade que se poidan establecer nestes casos.

B) SITUACIÓN DE NON PRESENCIALIDADE

Sería a situación na que ningún alumno/a asistise a clase a causa da situación sanitaria. Nesta situación, empregarase tamén a Aula Virtual. Na mesma poñerase toda a toda a información para que o alumnado continúe co proceso de ensino-aprendizaxe: explicación da teoría da materia e exercicios a realizar, así como as súas solucións unha vez feitos os mesmos. Se é o caso, subiranse tamén vídeos explicativos que axuden á comprensión da materia. Tamén se poderán impartir clases telemáticas, de ser posible.

Utilizarase diariamente a Aula Virtual para que o profesor aporte a información necesaria, propoña as tarefas correspondentes, e como medio oficial para que os alumnos envíen ó profesor os traballos que se lles soliciten.

En situación de non presencialidade, traballarase só sobre as aprendizaxes imprescindibles da materia dese período, polo que a temporalización poderá modificarse de ser necesario. Considéranse aprendizaxes imprescindibles para a adquisición das competencias clave as que figuran no apartado “Grao mínimo de consecución para superar a materia”. Son os mínimos esixibles para a superación da materia.

Do mesmo xeito que na situación de semipresencialidade, prestarase especial atención ao alumnado con dificultades derivadas de problemas de conexión, sendo aplicables medidas de atención á diversidade que se poidan establecer nestes casos.

6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Como parte da metodoloxía proposta, utilizaranse unha serie de recursos didácticos:

- **Material impreso:** prestarase especial importancia a que estes materiais sexan comprensibles e acordes co nivel do alumnado. Empregaranse artigos, tanto de prensa xeral como especializada e seguirase o manual de Economía de McGraw-Hill.
- **Medios audiovisuais:** utilizaranse presentacións en Powerpoint para reforzar as explicacións. O vídeo tamén será un elemento de apoio para reforzar as explicacións e detectar coñecementos previos.

- **Novas tecnoloxías:** faranse sesións na aula de informática onde os alumnos/as farán buscas de información necesaria e resolverán exercicios. Ademais, debido á situación sanitaria na que nos atopamos, utilizarase de xeito especial a Aula Virtual.

7. AVALIACIÓN

7.1. CRITERIOS DE AVALIACIÓN

- Recoñecer a importancia do espírito emprendedor e valorar a súa achega á comunidade como xeradora de riqueza.

Pretende verificar que os alumnos e alumnas coñecen e valoran positivamente o importante papel económico desenvolvido polos emprendedores como axentes económicos e dinamizadores sociais que engaden valor e xeran riqueza á comunidade realizando unha tarefa que implica a asunción de riscos, anticipándose aos cambios e ás necesidades da sociedade.

- Describir as características básicas do emprendedor, diferenciando as calidades persoais, as habilidades sociais e as habilidades directivas.

Con este criterio búscase comprobar que os alumnos e as alumnas recoñecen cales son as principais habilidades presentes nos emprendedores, separando as tres dimensións da acción emprendedora (a individual, a social e a directiva) e que comprenden que a actitude emprendedora é unha actitude vital que serve para calquera proxecto en que se trate de conseguir obxectivos e resultados, nun proceso de mellora constante.

- Descubrir e identificar as capacidades e potencialidades propias e as características do contorno sociolaboral, para establecer obxectivos persoais e profesionais de futuro.

Pretende valorar a capacidade do alumnado para actuar de forma autónoma e tomar decisións sobre o seu futuro profesional de acordo co seu autocoñecemento

e as posibilidades da súa realidade socioeconómica, aproveitando o seu potencial persoal e as oportunidades do seu contorno.

- Precisar diversos procedementos para a xeración de ideas emprendedoras, así como distintos métodos para seleccionalas e facelas madurar.

Trátase de comprobar que os alumnos e alumnas asumen que existen técnicas específicas que axudan a desenvolver a creatividade e a detectar posibilidades mesmo en contextos pouco propicios, e que valoran positivamente os efectos do seu desenvolvemento. Comprobarase o desenvolvemento da proactividade como un xeito de actuar anticipándose aos problemas futuros, necesidades ou cambios, buscando detectar as oportunidades que ofrece o contorno.

- Identificar a importancia da planificación dos proxectos emprendedores, coñecer os elementos fundamentais que a integran e desenvolver proxectos e iniciativas persoais e profesionais.

Preténdese que os alumnos e alumnas demostren a importancia que ten a planificación para calquera tarefa, asumindo que, antes de poñerse a actuar, cómpre reflexionar facendo un labor de deseño que actúe como guía da actividade que se vai emprender. Asimesmo, comprobarase que o alumnado coñece cales son as partes fundamentais en que debe estruturarse calquera acción planificadora, que mostre hábitos de traballo individuais e cooperativos, asuma e responsabilícese das tarefas encomendadas mostrando actitudes de perseveranza, autonomía e espírito de equipo.

- Coñecer os trazos básicos das principais formas xurídicas de empresa e valorar especialmente os tipos de empresas de economía social.

Os alumnos e alumnas deben demostrar que recoñecen a importancia da forma xurídica dunha empresa e da súa elección, en que se diferencian unhas doutras incidindo especialmente no relativo ás diferenzas en materia de responsabilidade e de obrigas contraídas. Incidirase nas causas da especial valoración das empresas de economía social.

- Describir os principais trámites de constitución e cubrir algúns dos documentos relacionados, facendo especial fincapé nos dereitos e obrigas laborais e fiscais.

Verifícase que os alumnos e as alumnas coñecen os procedementos e documentos básicos de constitución e xestión dunha empresa ou asociación, incidindo na súa familiarización cos impresos e documentos relacionados co mundo laboral e fiscal (carta de presentación, currículo, instancia, nómina...), así como que son capaces de buscar e seleccionar información de forma obxectiva e crítica e de comunicala de forma razoada e correcta.

- Valorar a importancia dos procesos de avaliación e das reflexións finais tras a execución dos proxectos.

Trátase de comprobar que os alumnos e as alumnas tomaron conciencia da necesidade de control que todo proxecto implica, que as avaliacións teñen un dobre enfoque como comprobación e como medio de deteccións de erros e problemas co obxectivo final de mellorar.

- Utilizar as novas tecnoloxías da información e da comunicación como ferramentas de uso habitual e transmitir mensaxes escritas ou orais básicas nunha lingua estranxeira.

Verifícase que os alumnos e as alumnas seleccionan as novas tecnoloxías axeitadas aos traballos que deben realizar e utilízanas con frecuencia e eficacia, ao mesmo tempo que asumen a realidade do mundo globalizado actual que esixe coñecer outras realidades culturais e económicas, o que nos obriga a interpretar e transmitir mensaxes básicas nunha lingua estranxeira.

7.2. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Utilizaranse os seguintes procedementos e instrumentos de avaliación:

1. Observación: permite recoller información durante a avaliación continua.
Elaboraranse uns instrumentos que permitan rexistrar sistematicamente a

información recollida como as listas de control, escalas de estimación, rexistro anecdótico.

2. Revisión de actividades e traballos: permite coñecer cómo o alumnado adquire e aplica os diferentes contidos traballados, así como as dificultades de aprendizaxe.
3. Exames: consiste en que o alumno/a demostre os coñecementos adquiridos a través da realización de diversas actividades ou preguntas.
4. Diario: permite recoller información máis significativa e resumir cómo evolucionaron os alumnos dende o inicio do curso, sinalando as dificultades e os logros, as orientacións de mellora aplicadas e os resultados obtidos ao final do curso.

7.3. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

A avaliación efectuarase a través de dous elementos: os exames de cada avaliación e os traballos, actividades e exercicios realizados ao longo da avaliación.

A ponderación dos exames na nota de avaliación será do 60%. A ponderación dos traballos, actividades e exercicios será do 40%. No caso de non acadar unha avaliación positiva na avaliación realizarase unha proba de recuperación ao comezo da seguinte avaliación na que o alumno volverá a examinarse das probas non superadas.

No caso de que a media final resulte con decimais a nota será a correspondente á parte enteira da mesma.

Calquera copia ou intento de copia ou plaxio nas actividades suporá a nota dun cero en dita actividade. No caso de copiar nunha proba escrita terá un 0 en dita avaliación.

7.4. PROCEDEMENTOS PARA AVALIAR OS COÑECEMENTOS PREVIOS

O profesorado recopilará nos primeiros días de clase, información sobre os coñecementos previos do alumnado e o grao de desenvolvemento das competencias clave, realizaranse

probas, e tamén se terán en conta os datos recollidos durante o desenvolvemento das clases, exercicios feitos na clase e na casa.

O seu obxectivo é facilitar información sobre diversos aspectos do alumnado tales como o seu coñecemento acerca das destrezas propias da materia e a detección de alumnado con posibles dificultades de aprendizaxe ou con capacidades superiores a media do grupo. Dita información servirá ó profesor para programar as adaptacións necesarias, así como as actividades de reforzo ou ampliación se fose necesario.

7.5. ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E MATERIAS PENDENTES

Cando un alumno/a non supere unha avaliación, realizará unha proba escrita no inicio da avaliación seguinte, e no suposto que non se recupere terá que facer outro exame escrito ao final do curso, onde se lle poderán formular preguntas sobre a materia que no houbera superado. Entenderase que para aprobar estas probas escritas, terá que facer un mínimo de 5 sobre 10 que será a puntuación máxima de cada unha delas.

En xuño, aqueles alumnos/as que non superaran algunha avaliación poderán realizar unha proba extraordinaria a que versará sobre a materia non superada. Se non aproban a mesma e lle queda para setembro, nesta proba examinaranse de toda a materia do curso.

Non hai alumnado coa materia pendente de cursos anteriores.

7.6. PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN ANTE POSIBLES SITUACIÓNS DE SEMIPRESENCIALIDADE E NON PRESENCIALIDADE DERIVADAS DA INCIDENCIA DA COVID-19

A) SITUACIÓN DE SEMIPRESENCIALIDADE

Trátase dunha situación na que algúns alumnos do grupo non acoden presencialmente á aula por ter que manter corentena sanitaria.

Para avaliar o traballo diario do alumnado que non poida acudir á clase a causa da situación sanitaria, o profesor pedirá que o alumno envíe a través da Aula Virtual un arquivo que amose que realizou as tarefas correspondentes.

Para preguntas orais, o profesor/a poderá citar por videoconferencia ós seus alumnos en un horario acordado previamente.

As probas escritas realizaranse nas clases presenciais, pero se algún alumno non pode asistir por causa xustificada a unha ou a varias probas escritas presenciais, o profesor decidirá en cada caso, o tipo de probas ou tarefas que deberá realizar. O profesor poderá optar polas que considere mais axeitadas (realización dunha nova proba escrita presencial no momento en que sexa posible, realizar unha proba telemática, realizar unha proba escrita final global da avaliación ou realizar a proba recuperatoria da avaliación), buscando sempre, na medida do posible, a mellor valoración obxectiva dos coñecementos do alumnado.

B) SITUACIÓN DE NON PRESENCIALIDADE

Sería a situación na que ningún alumno/a asistise a clase a causa da situación sanitaria.

Para comprobar o seguimento diario do traballo do alumnado e para a avaliación continua o profesor pedirá que os alumnos/as envíen a través da Aula Virtual os arquivos que amosen que realizaron as tarefas correspondentes. De ser o caso, empregarase tamén a observación directa nas clases telemáticas (respostas e explicacións do alumnado a preguntas orais).

Para a avaliación en situación de non presencialidade, as porcentaxes asignadas a exames, así como a traballos, actividade e exercicios, pode variar respecto ás asignadas

en situación presencial e semipresencial. O profesor valorará e decidirá o peso outorgado a cada parte.

De ser estritamente necesario poderase substituír unha proba presencial por probas telemáticas (probas escritas realizadas telematicamente, cuestionarios online, entrega de tarefas de tempo limitado), aínda que se priorizarán as probas escritas presenciais da materia impartida tan pronto como sexa posible.

Para a cualificación dunha avaliación na que se realizaran probas escritas presenciais e probas telemáticas, o peso correspondente a cada proba variará en función da cantidade de materia que se avaliara de xeito presencial e non presencial. O profesor determinará en cada caso o peso correspondente a cada proba para a media das probas da avaliación.

En función da duración da situación e do contido académico afectado, o profesor decidirá o tipo de probas e tarefas, e o peso outorgado ás mesmas dentro da avaliación correspondente, para avaliar e cualificar de forma obxectiva ó alumnado. O profesor poderá optar polas que considere mais axeitadas (realización de probas escritas presenciais no momento en que sexa posible, realización de probas escritas telemáticas con tempo limitado para a súa entrega, realización de tarefas que poden estar acompañadas de cuestións orais, realización de probas telemáticas tipo cuestionario), buscando sempre, na medida do posible, a mellor valoración obxectiva dos coñecementos do alumnado.

8. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

As necesidades educativas específicas son de natureza distinta; algunhas maniféstanse de forma temporal ou transitoria, mentres que outras son permanentes. Ademais, a súa orixe pode atribuírse a diversas causas:

- As asociadas a condicións escolares, familiares, socioculturais, económicas, etc., de orde eminentemente social.
- As que están vinculadas a problemas e retrasos no desenvolvemento e na aprendizaxe.
- A inmigración.

Os ámbitos da diversidade son, fundamentalmente:

- Capacidade para aprender. As actividades educativas que se formulen sitúanse entre o que xa saben facer os alumnos/as de maneira autónoma e o que son capaces de facer coa axuda do profesor ou dos seus compañeiros/as.
- Motivacións. Cómpre que os contidos que se ofrezan ós alumnos/as posúan significado lóxico e lles resulten funcionais.
- Interese.
- Estilos de aprendizaxe. É preciso saber se o alumno/a, en función da súa forma de aprender é: reflexivo ou impulsivo, sintético ou analítico.

Asemade cómpre coñecer:

- a) A modalidade sensorial preferente, é dicir, que os seus coñecementos sexan percibidos - de modo principal - auditiva ou visualmente.
- b) Nivel de atención á tarefa segundo o tempo que sexan capaces de manterse atentos no traballo, adicarlle moito tempo ininterrompido ou necesitar frecuentes descansos.
- c) Tipo de reforzo máis adecuado. Uns continuamente, outros nunca, outros intermitentemente, con posibilidades de agrupamentos para o reforzo, dependendo dos casos.

O docente debe axustar a axuda pedagóxica ás diferentes necesidades a través de:

- **Metodoloxías diversas**, que se poden introducir nas formas de enfocar ou presentar determinados contidos ou actividades como consecuencia dos distintos graos de coñecementos previos detectados nos alumnos/as, ou ante a existencia de diferentes graos de autonomía, ou pola identificación de dificultades en procesos anteriores.
- **Propostas de actividades diferenciadas**, adaptadas ás necesidades e ás motivacións do alumnado. De manifestarse algunha dificultade para traballar determinados contidos, debe axustarse o grao de complexidade da actividade e os requerimentos da tarefa ás súas posibilidades. Prepararanse contidos

complementarios ou de ampliación para aqueles alumnos/as que sexan capaces de avanzar con máis rapidez.

- **Materiais didácticos non homoxéneos.** Os materiais deben ofrecer una ampla gama de actividades didácticas que respondan ós distintos graos de aprendizaxe.
- **Agrupamentos flexibles e ritmos distintos.** A organización en grupos de traballo flexibles no seo do grupo básico permite que o alumnado poida situarse en diferentes tarefas, propor actividades de reforzo ou profundización e adaptar o ritmo de introdución de novos contidos.

Igualmente, estas medidas de atención á diversidade, nomeadamente as 3 primeiras, tamén serán tidas en conta nas actividades de recuperación.

9. TRATAMENTO DE ELEMENTOS TRANSVERSAIS

Na presente programación tivéronse en conta os temas transversais. Estes temas transversais son temas da vida diaria do alumnado e aparecen nalgunhas ocasións de forma explícita e outras de forma implícita. Nesta programación, tíveronse en conta diferentes temas transversais:

- **Educación ambiental** para sensibilizar aos alumnos/as á ecoloxía e desenvolver actitudes positivas para protexer o medioambiente.
- **Educación para a paz** para preconizar o diálogo coa finalidade de resolver os conflitos entre individuos ou grupos sociais. O alumno/a debe aprender a comunicar desenvolvendo actitudes de tolerancia e solidariedade.
- **Educación do consumidor** para que o alumno/a aprenda a consumir de maneira razoada, evitando malgastar e facer compras inútiles.
- **Educación para a igualdade de oportunidades de ambos os sexos** co fin de non marxinar ao sexo feminino.
- **Educación moral e cívica** para desenvolver os valores humanos. Promóvese esta educación intercultural a partir do respecto cara aos demais. O profesor ten que espertar o interese dos alumnos/as cara a outras culturas para que comprendan as diferenzas e se enriquezan desta realidade.

10. CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR

A lectura axuda a desenvolver persoas con máis recursos, máis reflexivas, máis razoables e con maior espírito crítico, persoas capaces de entender o mundo actual e de adaptarse aos cambios que están por chegar. Todos os días o alumnado ten que enfrontarse a textos, con diferentes graos de dificultade e con vocabulario económico, que necesitan comprender para poder asimilar os conceptos neles expostos e finalmente acadar os obxectivos das materias. A metodoloxía empregada para a docencia destas materias inclúe a lectura dalgún texto que amplíe ou matice a información contida no libro de texto.

A lectura practícase de forma cotiá na aula, partindo do propio libro de texto ou dos apuntes que o profesorado lles achega. Na aula tamén traballamos con artigos de prensa diaria, de revistas económicas, textos legais, páxinas web ou blogs con comentarios e explicacións interesantes e sinxelas sobre a actualidade económica.

Esta materia contribúe ao fomento da lectura das seguintes formas:

- Busca de información e lectura de textos sobre acontecementos e persoas relacionadas coa materia ao longo da historia.
- Valoración se a información dada por un texto é fiable, atendendo ás unidades de medida que se mencionan.
- Comprensión do enunciado dun problema a partir da análise de cada unha das partes do texto e a identificación dos aspectos máis relevantes, comprobación da coherencia da solución co problema proposto.
- Entender un texto co fin de poder resumir e analizar a súa información.
- Análise dos aspectos máis destacables dos gráficos a partir de exemplos tomados dos medios de comunicación e de informacións relacionadas co ámbito económico e empresarial.

Na biblioteca do centro atópanse diferentes libros sobre a empresa e o emprendemento e o profesorado do departamento animará ao alumnado a lectura dos mesmos.

11. CONTRIBUCIÓN A PLAN TICs

- Utilización de ferramentas tecnolóxicas para facilitar os cálculos de tipo numérico, alxébrico ou estadístico.
- Realización de operación combinadas coa calculadora, adaptándose ás características da máquina.
- Utilización da calculadora como ferramenta que facilita os cálculos.
- Utilización da calculadora como axuda nos cálculos matemáticos con números decimais e fraccións.
- Utilización da calculadora en situacións de proporcionalidade e porcentaxes.
- Utilización de programas informáticos como axuda na resolución de problemas variados.
- Emprego do computador para buscar información en Internet útil.
- Utilización das tecnoloxías da información e da comunicación como instrumento básico de estudo.

12. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

- Lectura e comentarios das novas económicas que aparecen diariamente nos medios de comunicación.
- Charlas sobre emprendemento e cooperativismo, se a situación sanitaria o permite.

13. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN E DA PRÁCTICA DOCENTE

Será necesario avaliar a programación para determinar a súa adecuación ás características dos alumnos/as, adecuación dos obxectivos, temporalización e secuenciación, co obxecto de introducir modificacións para melloralas. Este proceso desenvólvese permanentemente, para ir axustando as posibles deficiencias que se poidan detectar.

Para determinar se o desenvolvemento das clases e das actividades propostas para que o alumnado alcance os obxectivos planificados resultaron eficaces e adecuados, levarase a cabo unha avaliación a partir de:

- Os resultados da avaliación da aprendizaxe do alumnado.
- A propia avaliación feita polo alumnado dos materiais, actividades...
- Opinións do alumnado trimestralmente sobre o que aprenderon, o que máis lle gustou ou que lle resultou máis difícil.

Para avaliar a programación o Departamento ten previsto facer:

- Memoria final da programación anual cos obxectivos logrados, cumprimento da programación, modificacións introducidas durante o curso en relación coa programación didáctica, propostas de mellora para a programación didáctica do próximo curso e análise dos resultados da avaliación final do alumnado.
- Enquisas para cada materia con modelos semellantes aos recollidos no Anexo.

COMPOSICIÓN DO DEPARTAMENTO

Trátase dun departamento didáctivo unipersoal, no que Diego Sánchez Pereira é o único membro do mesmo e, polo tanto, o xefe de departamento.

Materias a impartir: Economía de 1º Bacharelato e Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial de 4º de ESO.

ANEXO I: MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA EN FUNCIÓN DOS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA

O departamento de Economía propón a seguinte ferramenta como mecanismo de revisión trimestral da programación didáctica e poder así modificala para tratar de corrixir a desviación con respecto ao obxectivo marcado no seguinte trimestre:

ASPECTOS PARA AVALIAR	PARA DESTACAR...	PARA MELLORAR...	PROPOSTAS DE MELLORA PERSOAL
Temporalización das unidades didácticas			
Desenvolvemento dos obxectivos didácticos			
Manexo dos contidos da unidade			
Descritores e desempeños competenciais			
Realización de tarefas			
Estratexias metodolóxicas seleccionadas			
Recursos			
Claridade nos criterios de avaliación			
Uso de diversas ferramentas de avaliación			
Atención á diversidade			

ANEXO II: INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

No departamento non só se avaliará a aprendizaxe do alumnado senón que tamén se avaliarán os procesos de ensino e práctica docente, para o cal establécense como indicadores de logro nesta programación didáctica unha serie de ítems sobre os que reflexionar como docente para adoptar medidas de mellora:

CUESTIONARIO I

Ítems	SI	PODO MELLORAR	NON
Establezo claramente os obxectivos da materia			
Estimo que os obxectivos poden ser acadados pola maioría do alumnado			
Calculo o tempo que levou adicar a cada un dos obxectivos			
Estimo o tempo que o alumnado vai ter para cumprir os obxectivos			
Preparo as actividades que o alumno realizará na clase			
Potencio mecanismos de autoavaliación do alumnado			
Decido o método que vou utilizar			
Preparo exemplos suficientes para aclarar os conceptos que explico			
Informo aos alumnos sobre a programación da materia			
Transmito ao alumnado o meu interese pola materia			
Ofrezco distintos puntos de vista sobre o mesmo aspecto			
Presento un esquema do que vamos tratar na clase			
Destaco o contido fundamental da clase			
A estrutura das explicacións é organizada e clara			
Utilizo recursos expresivos na aula (tono de voz, xestos, etc)			
Solicito que o alumno participe na aula con preguntas e respostas			
Superviso as actividades que se realizan na clase			
Os materiais empregados na clase son os axeitados			

Son respetuoso co alumnado			
Manteño o interese do alumnado na aula			
Comento en cada tema a bibliografía relevante			
Resumo o tratado na clase			
Establezo criterios para valorar os coñecementos dos alumnos/as			
Comunico estes criterios aos alumnos/as			
Utilizo distintas formas de avaliar			
O nivel de esixencia axústase ao nivel impartido			
Informo sobre o tipo de proba que se vai realizar			
Verifico que as preguntas formuladas son comprensibles para os alumnos/as			
Propoño aos alumnos/as que realicen unha autoavaliación			
Autoevalúo a miña propia actuación			

Ademais da propia reflexión como docente, elaboro tamén unha colección de ítems que, de forma anónima, contestarán os meus alumnos/as ao final de curso, que contribuirá en gran medida ao proceso de avaliación:

CUESTIONARIO II

Ítems	Si	Regular	Non
O profesor/a explica con claridade			
É ordenado nas súas explicacións			
É fácil seguir esta materia con este profesor/a			
Fai resúmenes que facilitan a comprensión e retención			
Demostra nas súas explicacións que prepara as clases			
Insiste nos aspectos máis importantes e nos de difícil comprensión			
Distribúe o tempo entre os temas segundo a súa dificultade			
Demostra interese pola materia			
Fala con expresividade variando o tono de voz			
É dinámico na aula e fai a clase amena			
Consigue manter a miña atención durante as clases			

Relaciona os aspectos teóricos con exemplos, exercicios e problemas			
As súas explicacións axúdanme a entender mellor a materia explicada			
Procura que apliquemos os conceptos adquiridos na súa materia			
Gustaríame ter clase outra vez con estes profesor/a			
O clima creado na clase é distendido			
Sabe cando se está entendendo o que explica e cando non			
Fomenta a participación do alumnado			
Resolve as nosas dudas con exactitude			
Dialoga cos seus alumnos/as sobre a marcha da clase			
Manifesta unha actitude receptiva e respetuosa na súa relación co alumnado			
Está disposto a axudar cos estudantes que teñen dificultades			
Proporciona a posibilidade de coñecer e comentar a valoración dos meus exames			
O método de avaliación está claro desde o principio			
Os enunciados dos exames e das tarefas avaliáveis son claros			
A corrección dos exames e tarefas avaliáveis é clara			
As probas de avaliación axústanse á materia explicada			
Fomenta que os estudantes preparemos a materia de forma regular			
Fomenta que os seus estudantes realicen un traballo persoal ao longo do curso			
É unha persoa accesible			
O trato persoal que recibín da súa parte foi correcto			
Trata aos estudantes de forma afectuosa			
Da tempo suficiente para asimilar as cousas que explica			